

БЮЛЕТЕНЬ КРЕДИТНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ

Засновник:
Національна асоціація
кредитних спілок України

Свідчення про реєстрацію:
КВ №10354 від 06.09.2005 року

Виходить з квітня 2005 року

Передплатний індекс —
94634

Випускаючий
редактор — Оксана Гайдук

Дизайн, макетування
та верстка — Андрій Козинець

Передрук
можливий лише
з посиланням на "Бюлетень
кредитних спілок України"

Національна асоціація
кредитних спілок України

Адреса:
вул. В.Чорновола, 25, 19-ий
поверх, к.49, Київ, 01135
тел./факс: (044) 501-18-75
електронна адреса:
unascu@unascu.org.ua

ЗМІСТ НОМЕРА:

<i>Президент НАКСУ Петро Козинець. Новорічне привітання</i>	<i>2</i>
<i>Рада НАКСУ</i>	
Засідання Ради НАКСУ	4
<i>20-річчя відродження кредитних спілок в Україні</i>	
Відродження руху кредитних спілок в Україні. Заклучна частина	6
<i>Підсумки діяльності кредитних спілок</i>	
Підсумки діяльності кредитних спілок за перше півріччя 2012 року (за офіційними даними Нацкомфінпослуг)	14
<i>Фінансовий аналіз</i>	
Аналіз фінансової звітності кредитних спілок - членів НАКСУ за III квартал 2012 року	17
<i>Двадцять дванадцять</i>	
Позитив от "Кредитстали"	27
Кредитный союз "Залоговое агентство": Кому, если не нам?	28
Нескучный 2012-й	30
"МОЯ РОДИНА" готова працювати і рости!	31
КС «Надія» (м. Тлумач): Нам 15 років!	32
"Наша справа" потрібна своєму району	33
<i>Вітаємо переможців!</i>	
Всеукраїнський конкурс "Банк року-2012" вшанував кредитні спілки	34
<i>З життя кредитних спілок</i>	
Шипи і троянди кредитної спілки "Ощадність"	37
<i>Поради та рекомендації</i>	
Передноворічний наказ з питань організації первинного фінансового моніторингу	40
<i>Новорічні традиції</i>	
Новоліття	44
Різдво Христове	47
Новорічні обряди	49
<i>Байки Марічки Зозулі</i>	
Як одна спілка до переліцензування готувалася	52

ПРИВІТАННЯ ПРЕЗИДЕНТА НАКСУ

Вельмишановні колеги!

Ось і закінчився дуже неординарний для руху кредитних спілок 2012 рік — рік 20-річчя відродження кредитних спілок в Україні. Дуже символічно, що цей рік оголошений Організацією Об'єднаних Націй Всесвітнім роком кооперації. Користуючись нагодою, ще раз вітаємо усіх причетних до кооперативного руху України з ювілейною датою.

2012 рік був щедро насичений буденними подіями та святковими заходами місцевого, всеукраїнського та міжнародного масштабу. Кредитні спілки щоденно кредитували населення, залучали заощадження, проводили дні відкритих дверей, благодійні акції, вели просвітницьку роботу та багато іншого. Делегація НАКСУ взяла участь у Всесвітній конференції кредитних спілок, що проходила у м. Гданськ (Польща), організованій Всесвітньою Радою кредитних спілок

(WOCCU) спільно з польською Касою Крайовою. В заході взяли участь близько 1300 учасників кредитно-кооперативного руху з понад 50-ти країн з усіх куточків світу. Ось уже понад 10 разів НАКСУ представляла українські кредитні спілки на світовому форумі.

Наступною видатною подією року, що минає, є організований НАКСУ за підтримки WOCCU III Східно-Європейський кон-

грес кредитних спілок за участю понад 100 лідерів та представників кредитних спілок та їх асоціацій з Росії, Литви, Молдови, України. Подібний захід під юрисдикцією WOCCU Україна проводила вперше.

Протягом року понад 500 працівників кредитних спілок України успішно пройшли навчання, організоване НМЦ НАКСУ, підтвердивши свою кваліфікацію. Крім того, триває співпраця НАКСУ та компанії «Кімонікс Інтернешнл Інк.», яка впроваджує Проект «Агроінвест в Україні». У рамках Проекту також проводяться семінари та тренінги для кредитних спілок, що займаються кредитуванням малих та середніх сільгоспвиробників.

Важливою новацією 2012 року для ринку кредитних спілок стала зміна регулятора — за назвою, функціоналом та кадровим складом. Іншими словами, змінилося майже все, крім відношення регулятора безпосередньо до ринку. Дуже хочеться вірити, що в наступному році ситуація зміниться на краще.

Можна продовжувати перелік подій, що ознаменували 2012 рік, однак, зважаючи на святковий формат звернення, коротко резюмуємо: загалом цей рік став для більшості кредитних спілок системи НАКСУ роком реальної стабілізації, роком поступового прогресу та розвитку.

Мабуть, немає жодної людини в світі, яка б не чула про давні пророцтва, пов'язані з 2012 роком. Ми прожили його, так би мовити, «у штатному режимі», незважаючи на іс-

терію навколо магічної дати, і кінця світу у буквальному розумінні не настало. Астрологи переконують, що саме у 2012 році закінчилась ера Риб і настала нова — ера Водолія. Нібито при зміні ер на Землі відбуваються численні природні, економічні, політичні катаклізми, навіть змінюються людські цінності та пріоритети. Дехто сподівається, що нова епоха принесе благоденство і мир, в той час як інші готуються до неспокійних часів. Усі єдині в одному: зміни обов'язково настануть, а які саме — залежить від нас.

Напередодні новорічних та різдвяних свят хочемо побажати всім українським кооператорам у новому році послідовності, віри в успіхи, нових надбань та удачі, а керівникам кредитних спілок — самовідданості, мудрих рішень, довіри громади, стабільності та послідовного розвитку фінансових установ, зважених рішень з боку держави і Божого благословення всім добрим починанням.

Нехай у новому році у ваших колективах завжди панують злагода та порозуміння, а довіра спілчан завжди спонукатиме вас до чесного та самовідданого служіння громаді та всій Батьківщині. Нехай у наступному році здійсняться усі найкращі побажання!

З Новим роком та Різдвом Христовим! Миру та благополуччя вам і вашим родинам!

**Президент Національної асоціації
кредитних спілок України
Петро Козинець**

ЗАСІДАННЯ РАДИ НАКСУ

10 грудня 2012 року відбулось чергове засідання Ради Національної асоціації кредитних спілок України. На зборах були присутні члени Ради НАКСУ: Анатолій Занюк, Василь Микитин, Юрій Ковальов, Ольга Зеленська, Юнус Аблямітов, Мирон Сарвадій, Петро Харченко, Вікторія Гурова, Наталія Панчищенко, Олена Грузіна, Ігор Кріль, Станіслава Шахоріна, Тетяна Хлопоніна, Олег Арсьонов, Ганна Семенчук, Олена Маковій, Людмила Васюхно; члени Наглядового Комітету НАКСУ: Ірина Боголюбова, Оксана Булаєнко, Володимир Науменко, Данія Дзядига, Анатолій Олейник; Виконавча дирекція НАКСУ: Петро Козинець, Людмила Кравченко, Катерина Калустова.

На розгляд Ради було винесено наступні питання: затвердження протоколу попереднього засідання; звіт Виконавчої дирекції НАКСУ за період, що пройшов після останнього засідання Ради НАКСУ; про хід виконання бюджету НАКСУ за 2012 рік та проект бюджету НАКСУ на 2013 рік; про зміни до «Положення про членство в НАКСУ» та «Положення про вступ до НАКСУ»; про пропозиції НАКСУ щодо змін до Положення Держфінпослуг № 7 «Про фінансові нормативи діяльності кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок»; різне.

Після затвердження протоколу минулого засідання президент НАКСУ Петро Козинець поінформував присутніх щодо головних напрямків діяльності Виконавчої дирекції НАКСУ за останній період. Зокрема, мова йшла про узгодження позицій двох асоціацій кредитних спілок та підготовку офіційних звернень до органів державної влади щодо ряду питань, вирішення яких потребує ринок кредитних спілок. Усі відповіді на дані звернення терміново розміщуються на сайті НАКСУ у порядку їх надходження.

Національна асоціація прийняла звітність кредитних спілок — членів НАКСУ за III квартал поточного року. Її аналіз свідчить про те, що протягом цього періоду фінансовий стан КС не зазнав жодних коливань, і кредитні спілки закінчують 2012 рік на попередньому рівні.

Після заслуховування звіту Виконавчої дирекції НАКСУ за останній період віцепрезидент НАКСУ Катерина Калустова ознайомила присутніх з виконанням бюджету НАКСУ за 11 місяців 2012 року та постатейно представила проект бюджету на 2013 рік. Після детального обговорення було взято до відома інформацію про хід виконання бюджету на поточний рік та затверджено плановий бюджет НАКСУ на 2013 рік.

За результатами розгляду наступного питання порядку денного було прийняте рішення про внесення змін до «Положення про членство в Національній асоціації кре-

дитних спілок України» та «Положення про вступ до Національної асоціації кредитних спілок України», затверджених рішенням Ради НАКСУ від 16 грудня 2009 р.

Обговоривши питання порядку денного про пропозиції НАКСУ щодо змін до Положення Держфінпослуг № 7 «Про фінансові нормативи діяльності кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок», члени Ради НАКСУ прийняли рішення про наступне:

- Змінити підхід до визначення груп режимів регулювання кредитних спілок: замість визначення граничного розміру активів у абсолютній сумі, визначити відношення активів до розміру мінімальної заробітної плати, визначеної Законом на 1 січня поточного року.

- Спростити вимоги до віднесення кредитних спілок до груп регулювання.

- Виключити зі складу фінансових нормативів діяльності норматив якості активів 3.1.4, яким передбачається обов'язок кредитної спілки кожного ранку контролювати відповідність розміру кредитного портфеля, що

знаходиться у членів кредитної спілки, не менше ніж 60% від активів кредитної спілки.

- Включити до Положення розділ 8 «Внутрішній аудит (контроль) в кредитних спілках», в якому запропонувати визначити структурним підрозділом для проведення внутрішнього аудиту та контролю ревізійну комісію кредитної спілки з можливістю у разі необхідності створення у виконавчій структурі посади ревізора або ревізійного відділу.

- Провести обговорення та узгодження цих пропозицій з ВАКС з подальшим поданням їх до Нацкомфінпослуг.

Під час обговорення «Різного» було розглянуте звернення Голови правління кредитної спілки «Самопоміч» (м. Калуш Івано-Франківської обл.) до Президента НАКСУ та Голови Ради НАКСУ щодо деяких аспектів діяльності асоціації та кредитних спілок. За результатами розгляду даного звернення Рада НАКСУ прийняла відповідне рішення.

Серед інших була підтримана пропозиція активізувати діалог з кредитними спілками в регіонах з використанням усіх доступних засобів комунікації та безпосереднього спілкування для більш активного їх залучення до обговорення актуальних питань розвитку кредитних спілок у «Бюлетені кредитних спілок України» та на сайті НАКСУ.

Також члени Ради НАКСУ схвалили рішення скасувати спеціальний статус кредитної спілки «Росток» (беручи до уваги виконання всіх нормативів) і надати спілці статус члена НАКСУ, про що направити КС «Росток» відповідний лист і свідоцтво про членство.

ВІДРОДЖЕННЯ РУХУ КРЕДИТНИХ СПІЛОК В УКРАЇНІ. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

У попередньому інтерв'ю ішла мова про розробку та прийняття повноцінного законодавства про кредитні спілки. Сьогодні Петро Миколайович Козинець, Президент НАКСУ, більш детально розповість про подальше просування законодавчих актів, створення та початок діяльності державного регулятора.

— Після свого створення Національна асоціація кредитних спілок України почала вести активну лобістську роботу у напрямку прийняття законодавчої бази для діяльності кредитних спілок. З чого починався цей процес?

— Хочу нагадати, що у 1995 році відбулася зустріч делегації НАКСУ, до якої входили Тамара Бетева і я, з Президентом України Леонідом Кучмою. Головним питанням, яке розглядалось на зустрічі, крім оподаткування та статусу неприбутковості, була необхідність впровадження повноцінного законодавчого регулювання діяльності кредитних спілок. За результатами зустрічі Леонід Кучма дав доручення економічному управлінню Адміністрації Президента відпрацювати з НАКСУ проект Закону «Про кредитні спілки». Фахівці НАКСУ почали відпрацьовувати варіанти законодавства спільно з економічним управлінням і безпосередньо з його керівниками Павлом Івановичем Гайдучком та Євгеном Миколайовичем Григоренком. Переговори та узгодження тих чи інших статей тривали досить довго. Було проведено цілий ряд зустрічей із залученням ряду інших фахівців Адміністрації Президента.

— Відроджуючи рух кредитних спілок в Україні, Ви були добре знайомі з кооперативним рухом в інших країнах. Чий досвід

був взятий за основу під час підготовки профільного закону?

— Визначаючись з моделлю майбутнього Закону «Про кредитні спілки», НАКСУ певною мірою відштовхувалась від моделі, яка на той час уже була побудована у Польщі. Крім інших проблем, які мусив вирішити новий Закон, було питання регулювання ринку кредитних спілок. В цьому питанні за основу знову ж таки була взята польська модель, де Каса Крайова була квазірегулятором діяльності кредитних спілок. Нагадаємо, що на той час в Україні існувала лише одна організація, яка професійно займалась кредитними спілками, — НАКСУ. Однак після багатомісячної роботи над проектом Закону, професійного відпрацювання усіх його норм, на певному етапі у чиновників з Адміністрації Президента виникли серйозні побоювання щодо того, чи можна дозволити неурядовій організації здійснення регуляторних функцій. Тому, коли документ був практично доопрацьований, його «поклали під сукно» на досить довгий час, як то кажуть, «кабы чего не вышло».

— Але робота над проектом Закону не зупинилась?

— Тут необхідно сказати, що в той час в Україні, згідно з Розділом XV Перехідних Положень Конституції України, Президенту України було надано право приймати Укази законодавчого характеру з економічних питань: «...4. Президент України протягом трьох років після набуття чинності Конституцією України має право видавати схвалені Кабінетом Міністрів України і скріплені підписом Прем'єр-міністра України укази з економічних питань, не врегульованих законами, з одночасним поданням відповідного законопроекту до Верховної Ради України в порядку, встановленому статтею 93 цієї Конституції».

Такий указ Президента України вступає в дію, якщо протягом тридцяти календарних днів з дня подання законопроекту (за винятком днів міжсесійного періоду) Верховна Рада України не прийме закон або не відхилить поданий законопроект більшістю від її конституційного складу, і діє до набрання чинності законом, прийнятим Верховною Радою України з цих питань.»

Згідно з вищенаведеними перехідними нормами Конституції, Верховна Рада України у місячний термін могла прийняти чи відхилити Закон, а в разі його нерозгляду він автоматично набрав чинності. Власне, на це й був розрахунок, оскільки, по-перше, цей Закон нікого практично не зачіпав, не мав політичних ознак і «не переходив нікому дорогою». А по-друге, і в ті роки парламент не мав достатньо часу для ґрунтовного розгляду усіх законодавчих змін.

В той же час, прийняття необхідного ринку Закону було відкладене на невизначений термін, і цей факт не додавав оптимізму.

— **Указ Президента «Про кредитні спілки» все ж таки був прийнятий?**

— Через деякий час, після певних кадрових змін в Адміністрації Президента України, до Національної асоціації з цього приводу офіційно звернувся новопризначений перший заступник начальника Головного економічного управління АП Ю.А. Лупенко. І після дуже коротких взаємних консультацій та взаємоузгодження в Адміністрації Президента було прийняте рішення нарешті видати вищезазначений Указ Президента. Він був прийнятий 22.06.1999 року за № 701/99 і опублікований за декілька місяців до закінчення терміну Перехідних Положень Конституції, наряду з понад 40 іншими Указами Президента економічного характеру. А оскільки все це відбувалось влітку, коли депутати Верховної Ради перебували на канікулах, Верховна Рада зібралась на чергову сесію аж у вересні 1999 року, коли лишалось трохи більше тижня до закінчення строку дії вищезазначеної норми Конституції. Та, незважаючи на різноманітні політичні складові, парламент все ж таки спромігся прийняти Постанову № 1023-XIV від

Зустріч з Президентом України Л.Д. Кучмою

09.09.1999 року про відміну Указу Президента України про кредитні спілки. Цей Указ спіткала така ж доля, як і інші більш ніж 90 % указів Л. Кучми економічного характеру, що були розглянуті за 2–3 дні засідань.

Характерна деталь: коли питання було поставлене на голосування, Постанова про відміну цього Указу не набрала необхідних 226 голосів, і тоді, всупереч регламенту ВР, головуєчий на засіданні Адам Мартинюк поставив його на повторне голосування, зробивши акцент на тому, що мова йде не стільки про відміну Указу про кредитні спілки, скільки про відміну Указу Президента Леоніда Кучми. В результаті цей Указ необхідною кількістю голосів був анульований.

Разом з тим, одночасно з відміною, Постановою № 1024-XIV від 09.09.1999 р. Верховна Рада прийняла у першому читанні внесений Кабінетом Міністрів України аналогічний проекту Закону України про кредитні спілки.

Нижче наведемо витяг з розділу Указу, що був відхилений.

**У К А З
ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ
Про кредитні спілки
№ 701/99**

(Указ не вступив в дію у зв'язку з відхиленням проекту Закону про кредитні спілки згідно з Постановою ВР № 1023-XIV (1023-14) від 09.09.99)

(...)

Економічні засади діяльності кредитної спілки

(...)

31. Кредитна спілка відповідно до свого статуту:

приймає вступні та пайові внески від членів спілки;

надає кредити своїм членам на умовах їх платності, строковості та забезпеченості в готівковій та безготівковій формі. Розмір кредиту, наданого одному члену кредитної спілки, не може перевищувати 10 відсотків вартості активів кредитної спілки;

залучає на договірних умовах кошти своїх членів на депозитних рахунках як у готівковій, так і безготівковій формі, у тому числі заробітну плату та інші доходи членів безпосередньо з місць їх нарахування. Розмір вкладів одного члена кредитної спілки не може перевищувати 20 відсотків від загальних пасивів кредитної спілки;

виступає поручителем виконання членом спілки зобов'язань перед третіми особами у межах вкладів даного члена кредитної спілки;

розміщує тимчасово вільні кошти на депозитних рахунках в установах комерційних банків, які мають ліцензію на право роботи з вкладами громадян, та в Національній асоціації кредитних спілок України, а також придбаває державні цінні папери, перелік яких встановлюється уповноваженим органом;

залучає на договірних умовах кошти Національної асоціації кредитних спілок України, кредити банків у сумі, що не перевищує 50 відсотків вартості активів кредитної спілки на момент залучення, виключно для надання кредитів своїм членам, якщо інше не встановлено рішенням уповноваженого органу;

оплачує за дорученням своїх членів вартість товарів, робіт і послуг, у тому числі житлово-комунальних, у межах вкладів члена кредитної спілки або наданого йому кредиту;

здійснює благодійництво за рахунок коштів спеціально створених для цього фондів.

Провадження кредитною спілкою іншої діяльності, крім передбаченої цим Положенням, не допускається.

(...)

37. Кредитна спілка зобов'язана вести

оперативний і бухгалтерський облік результатів своєї діяльності відповідно до законодавства України, а також статистичну звітність і подавати її в установлених порядку та обсязі органам статистики.

Кредитна спілка подає Національному банку України статистичну звітність для потреб складання грошово-кредитної статистики в обсягах, формах та у строки, встановлені Національним банком України.

Фінансові результати діяльності кредитної спілки визначаються на підставі річного бухгалтерського балансу. Річний бухгалтерський баланс підлягає затвердженню вищим органом управління кредитної спілки.

Перевірка діяльності кредитної спілки здійснюється відповідно до законодавства України та статуту кредитної спілки.

38. Кошти, внесені членами кредитної спілки на депозитні рахунки, а також нарахована на такі кошти та пайові внески плата (відсотки) належать членам кредитної спілки на праві приватної власності.

Кошти, що належать членам кредитної спілки на праві приватної власності, обліковуються окремо.

Кошти, що належать членам кредитної спілки на праві приватної власності, використовуються для надання кредитів членам кредитної спілки, а тимчасово вільні кошти членів кредитної спілки можуть розміщуватися спілкою на депозитних рахунках в установах комерційних банків, які мають ліцензію на право роботи з вкладами громадян, у Національній асоціації кредитних спілок України, а також у державні цінні папери, перелік яких встановлюється уповноваженим органом.

Кожний член кредитної спілки має право одержати у будь-який час належні йому на праві приватної власності кошти у порядку і строки, визначені статутом кредитної спілки або укладеними з членом кредитної спілки договорами.

Об'єднання кредитних спілок

39. З метою координації своєї діяльності, надання взаємодопомоги та захисту спільних інтересів кредитні спілки мають право на добровільних засадах засновувати між собою об'єднання кредитних спілок (вступати в об'єднання кредитних спілок):

місцеві - у межах однієї адміністративно-територіальної одиниці, якщо членами тако-

го об'єднання є не менше десяти кредитних спілок, які становлять більш як третю частину від кількості кредитних спілок, що діють на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

всеукраїнські - об'єднання кредитних спілок, що мають спільну ознаку членства, за умови, що членами таких об'єднань є не менше десяти кредитних спілок, які становлять більш як третю частину від кількості таких кредитних спілок в Україні.

Рішенням про створення об'єднання кредитних спілок є протокол установчої конференції представників кредитних спілок.

Повноваження представника кредитної спілки, який бере участь в установчій конференції, підтверджуються відповідним рішенням правління кредитної спілки, якщо інший порядок підтвердження не передбачений статутом кредитної спілки.

40. Об'єднання кредитних спілок є юридичною особою, має самостійний баланс, банківські рахунки, які відкриваються і використовуються згідно із законодавством у самостійно обраних банківських установах, а також печатку, штамп та бланки зі своїм найменуванням, власну символіку.

Об'єднання кредитних спілок набуває статусу юридичної особи з моменту його державної реєстрації.

Об'єднання кредитних спілок може бути засновником (співзасновником) суб'єктів підприємницької діяльності.

(...)

43. Відносини між кредитними спілками та їх об'єднаннями здійснюються на договірних засадах. Кредитні спілки можуть передавати об'єднанню окремі повноваження щодо кредитних спілок.

44. Інтереси руху кредитних спілок України та їх об'єднань представляє Національна асоціація кредитних спілок України.

Національна асоціація кредитних спілок України має статус всеукраїнського об'єднання кредитних спілок без урахування обмеження щодо спільної ознаки членства і утворюється у порядку, передбаченому цим Положенням.

Членами Національної асоціації кредитних спілок України можуть бути виключно кредитні спілки та їх об'єднання.

Національна асоціація кредитних спілок України є неприбутковою організацією, ме-

тою діяльності якої є забезпечення фінансової стабільності кредитних спілок.

45. Національна асоціація кредитних спілок України:

представляє інтереси руху кредитних спілок та їх об'єднань в органах державної влади та органах місцевого самоврядування;

готує пропозиції щодо вдосконалення законодавства про кредитні спілки;

розробляє разом із кредитними спілками програми їх фінансового оздоровлення та контролює виконання цих програм;

сприяє діяльності кредитних спілок та їх об'єднань, надає їм допомогу з юридичних, організаційних та фінансових питань, здійснює заходи, спрямовані на розвиток руху кредитних спілок;

акумулює за згодою кредитних спілок та в порядку, визначеному вищим органом управління асоціації, тимчасово вільні кошти кредитних спілок із сплатою відсотків за користування ними, надає кредити та фінансову допомогу кредитним спілкам;

розміщує тимчасово вільні кошти на депозитних рахунках в установах комерційних банків, у державні цінні папери, перелік яких встановлюється уповноваженим органом;

створює стабілізаційний фонд і фонд страхування заощаджень членів кредитних спілок України, вносить на затвердження уповноваженого органу порядок надходження і використання коштів стабілізаційного фонду асоціації;

здійснює нагляд за діяльністю кредитних спілок у межах функцій щодо забезпечення фінансової стабільності кредитних спілок;

організовує вивчення діяльності кредитних спілок, узагальнення досвіду їх роботи та поширення її прогресивних форм і методів;

здійснює методичне забезпечення діяльності кредитних спілок;

реалізує програми технічної та фінансової допомоги, заохочення підприємницької діяльності членів кредитних спілок.

46. Нерозподілений доход, одержаний Національною асоціацією кредитних спілок України, спрямовується на поповнення стабілізаційного фонду асоціації.

Фінансова діяльність Національної асоціації кредитних спілок України здійснюється згідно з кошторисом, який затверджується у порядку, передбаченому її статутом.

Державне регулювання і контроль за діяльністю кредитних спілок та їх об'єднань

47. Уповноважений орган:

готує пропозиції з питань формування та реалізації єдиної державної політики щодо розвитку і функціонування кредитних спілок, їх об'єднань, захисту прав та інтересів їх членів;

вивчає практику застосування законодавства про кредитні спілки, їх об'єднання, готує пропозиції щодо його вдосконалення;

затверджує за поданням Національної асоціації кредитних спілок України порядок надходження та використання коштів стабілізаційного фонду;

затверджує Положення про реєстр кредитних спілок та їх об'єднань;

веде реєстр кредитних спілок та їх об'єднань, зареєстрованих згідно з цим Положенням;

контролює додержання законодавства про кредитні спілки, їх об'єднання;

встановлює порядок здійснення кредитними спілками, їх об'єднаннями фінансових операцій, стандарти діяльності кредитних спілок та їх об'єднань, контролює їх додержання, а також проведення об'єднаннями кредитних спілок своєї господарської діяльності;

затверджує типовий статут та інші типові внутрішні документи кредитної спілки, об'єднання кредитних спілок;

розглядає скарги кредитних спілок, об'єднань кредитних спілок та їх членів у зв'язку зі зловживаннями та порушеннями законодавства про кредитні спілки та їх об'єднання;

здійснює інші функції відповідно до своєї компетенції.

48. Уповноважений орган має право:

давати кредитним спілкам та їх об'єднанням обов'язкові для виконання приписи про приведення статутів, рішень органів управління кредитних спілок, їх об'єднань у відповідність із законодавством або про припинення діяльності, яка не відповідає вимогам законодавства;

застосовувати до кредитних спілок, їх об'єднань у межах своєї компетенції санкції у разі порушення ними законодавства, невиконання чи неналежного виконання ними приписів уповноваженого органу;

одержувати від кредитних спілок, їх

об'єднань і органів державної статистики документи та інформацію, необхідні для здійснення покладених на уповноважений орган функцій;

звертатися до суду з позовом про скасування державної реєстрації кредитної спілки, об'єднання кредитних спілок у разі систематичного або грубого порушення законодавства про кредитні спілки та їх об'єднання.

49. Уповноважений орган може делегувати Національній асоціації кредитних спілок України функції з навчання спеціалістів і членів асоціації, збирання і узагальнення поточної інформації, розроблення стандартів діяльності кредитних спілок та інші допоміжні функції, визначені Положенням про цей орган.

(...)

Глава Адміністрації

Президента України М. БІЛОБЛОЦЬКИЙ

(З повним текстом Указу ви можете ознайомитись за адресою <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/701/99>).

Вже сьогодні, детально пригадуючи всі ці історичні факти, знову і знову замислюєшся, як би склалася подальша доля руху кредитних спілок, якби не сталась та прикрість через політичну кон'юнктуру. У разі набуття чинності відхилений Указ надавав широкі законні можливості для саморегулювання ринку і тоді, ймовірно, вдалося б уникнути великих проблем у кредитних спілок 2008 року, якби та Верховна Рада легковажно не скасовувала Укази Президента, а хоча б трохи вникала у зміст законопроектів.

— **Таким чином ринок залишився без будь-якого законодавчого забезпечення?**

— На жаль, так закінчилась чергова епопея з прийняттям необхідної кредитним спілкам законодавчої бази. Практично на цей же період припало закінчення терміну діяльності в Україні американського та канадського проектів підтримки кредитних спілок. В результаті НАКСУ, на той час ще об'єктивно не зовсім самодостатня організація, лишилася сам на сам з усіма проблемами ринку.

У цьому контексті я не можу не пригадати німецький Райффайзенсоюз, який у той період надав певну і методологічну, і дуже вчасну, хоч і зовсім маленьку, фінансову підтримку Національній асоціації. Дуже важливою і актуальною на той час була підтримка НАКСУ з боку Централі українських кооператив Америки (ЦУКА). Її головним ініціатором і палким промоутером був відомий усім Богдан Ватраль з Чикаго. Все це дало нам можливість зберегти кадри, головні напрямки своєї діяльності і продовжити, у першу чергу, лобістську роботу. Продовжили працювати та зміцнюватись фінансові фонди НАКСУ, на самофінансування перейшов навчально-методичний центр.

— **Саме цей сумнозвісний рік називають «періодом дефолту». Чи мав він незворотні наслідки для кредитних спілок?**

— Дійсно, у названий період сталося стрімке падіння національної валюти, коли курс американського долара стрибнув з 1,7 грн./дол. до 5 грн./дол. Проте ми можемо пишатись тим, що за такого обвалу гривні ринку кредитних спілок, який регулювався фактично лише НАКСУ, вдалося уникнути серйозних ускладнень у порівнянні з ситуацією, що склалася 2008 року.

На той час до складу НАКСУ входили близько 100 кредитних спілок, а загалом на ринку тоді працювало більше 1000 організацій, які називали себе кредитними спілками. Серед них були й ті, хто під маркою кредитних спілок займався відвертим шахрайством. Цей факт не міг не спонукати НАКСУ до лобіювання необхідності державного регулювання діяльності кредитних спілок. Ми активно співпрацювали з місією Світового банку в Україні, Райффайзенсоюзом, іншими міжнародними організаціями у частині вирішення питання законодавчого забезпечення та державного регулювання діяльності КС.

— **Хто підтримав НАКСУ у її черговій спробі дати ринку кредитних спілок профільний закон?**

— НАКСУ знайшла прихильника реалізації вищевказаних стратегічних завдань в

Підписання договору про співпрацю між НАКСУ та КС "Самопоміч", Чикаго, США, травень 2000 р.

особі спершу заступника Голови Комітету з фінансів ВР, а згодом — Міністра фінансів Ігоря Юшка. За його підтримки, а також за сприяння Світового банку правління НАКСУ вело досить активну лобістську діяльність серед фракцій про необхідність підтримки Закону про кредитні спілки. Слід окремо відзначити високу професійність пана Юшка, яка спрощувала просування профільного Закону. В той же час з боку Комітету з фінансів ВР (у тому числі і І. Юшком) було висунуто цілий ряд передумов, за яких даний Закон міг бути підтриманим Верховною Радою. Серед тих передумов на першому місці стояла відмова від функцій саморегулювання з боку асоціації; другою була вимога забезпечення горезвісного принципу «демократичного централізму», що означало обов'язкову участь понад 50 % членів спілки у загальних зборах; третьою була висунута вимога відмовитись від ознаки неприбутковості. Після тривалих переговорів та численних засідань круглих столів НАКСУ вдалось відстояти статус неприбутковості; щодо регулювання ринок погодився з тим, що це має бути спеціально уповноважений державний орган (якого на той час ще не існувало навіть у проекті). Стосовно проведення загальних зборів Асоціація пропонувала застосувати західну модель з обов'язковим запрошенням всіх членів спілок на збори, на противагу цьому Комітет з фінансів ВР на чолі з Ігорем Юшком наполягав на обов'язковій присутності більше

50 % членів організації. Врешті було досягнуто компромісу в цьому питанні і прийнято норму, яка діє і сьогодні: на зборах мають бути представлені особисто або за дорученням більше половини учасників, в той же час при голосуванні враховувалась проста більшість голосів учасників зборів. Ми чудово розуміли, що це є не зовсім коректним, але одночасно без такого компромісу необхідний ринку профільний Закон не розглядався б Верховною Радою. Проте, як сьогодні свідчить практика, цей компроміс в окремих випадках створює певну законодавчу колізію, коли сьогодні у проблемних кредитних спілках правомочні збори взагалі провести неможливо, не маючи у своєму розпорядженні численних доручень.

Ще однією вимогою Комітету була необхідність дотримання Базельських принципів відношення капіталу до зобов'язань не менше 10 %.

— **Коли була законодавчо закріплена ідея створення державного регулятора діяльності кредитних спілок?**

— На той час дуже активно впливали на побудову фінансової системи України міжнародні організації, з якими НАКСУ вела постійну роботу. Як було сказано вище, Асоціація лобіювала питання необхідності державного регулювання діяльності кредитних спілок, і коли нарешті був підготовлений відповідний Закон про кредитні спілки, міжнародні організації поставили умову: Закон можна приймати лише після того, як Верховна Рада України прийме рамковий Закон про фінансові послуги. Досить швидко на вимогу Світового банку, у липні 2001 року Верховною Радою був прийнятий Закон «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг». Головним змістом цього Закону було створення Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України.

— **Якою передбачалася структурна побудова і головні завдання держрегулятора?**

— Учасники ринку та НАКСУ наполягали на необхідності створення державного регулятора не за функціональним, а за інституціональним принципом. Враховуючи

Семінар «Основи діяльності кредитних спілок», березень 1998 р., м.Київ

специфіку кредитних спілок, яка незіставна зі специфікою та фінансовими обсягами страхових компаній, було створено державний регулятор, у якому кожним ринком займався окремий департамент. Нагадаю, що тоді, крім цивілізованої частини — 100 спілок — членів НАКСУ, на ринку існувало ще сотні організацій, які нерідко нічого спільного, крім назви «кредитна спілка», з рухом кредитних спілок не мали. Тому НАКСУ плекала надію, що новостворений державний регулятор зможе навести лад на підзвітних ринках і звільнить ринок кредитних спілок від псевдоустанов. (На жаль, маємо констатувати, що ці надії, м'яко кажучи, не справдилися. Іншими словами, не так сталося, як гадалося. Більше того, згодом, та й сьогодні ринок кредитних спілок стикнувся з негативними проявами зарегульованості, корупції, бюрократії, покриття і т.д.).

— **Тож, умова міжнародних організацій була виконана, що відкрило шлях до прийняття Закону про кредитні спілки.**

— Так, одразу після прийняття Закону «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» у грудні 2001 року був прийнятий Закон «Про кредитні спілки» з урахуванням компромісів, про які йшлося вище. Закон набув чинності у січні 2002 року і передбачав перереєстрацію кредитних спілок.

— **Яким був початок роботи Держфінпослуг і яка у цьому участь НАКСУ?**

— В грудні 2002 року Президент України

підписав Указ «Про Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України» № 1153/2002 та «Про призначення головою Держфінпослуг Суслова Віктора Івановича» (№ 1218/2002).

Державна Комісія, підтримувана Світовим банком, почала роботу далеко не одразу після створення. Указ Президента України «Про Положення про Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України» вийшов лише у квітні 2003 року. При формуванні складу Комісії НАКСУ офіційно рекомендувала А.Я.Оленчика на посаду керівника департаменту регулювання діяльності кредитних спілок. Також НАКСУ надала молодому регулятору, окрім певного кадрового забезпечення, всі свої напрацювання, включаючи систему звітності, комп'ютерну програму, розроблену на замовлення і за кошти НАКСУ для проведення аналізу фінансової звітності, систему перших нормативів та багато іншого, які поширювались на весь ринок КС Державною Комісією.

В результаті перереєстрації КС на ринку з понад 1000 організацій, які називали себе кредитними спілками, лишилось трохи більше 400 установ, у тому числі всі, без виключення, кредитні спілки — члени НАКСУ.

— **«І що поза тим?» — як полюбляють говорити українські американці.**

— У перший рік існування ДФП Комісія та НАКСУ співпрацювали дуже активно. Серед головних пріоритетів було, по-перше, напрацювання нормативної бази. Заради справедливості необхідно відмітити, що до позиції Асоціації на той час дуже прислухалися, всі нормативні акти видавалися тільки після спільного опрацювання та взаємного пошуку компромісів. Але поступово з компромісами ставало все складніше. НАКСУ, яка відстоювала позицію ринку та виступала проти зайвої бюрократизації в регулюванні, ставало дедалі складніше переконувати чиновників.

Другим пріоритетом для Асоціації було питання саморегульованості, яке передбачав Закон. НАКСУ направила до ДФП відпо-

Підписання угоди між НАКСУ та Держфінпослуг (Перший Голова ДФП Віктор Суслов), 2004 р.

відне звернення. Комісія ж, взявши його до уваги, у відповідь висунула більше 10 передумов, на виконання яких Асоціація витратила майже рік.

Після повторного звернення з рапортом про виконання передумов постало питання підготовки спеціальних нормативних документів Комісії з цього приводу. А паралельно з цим процесом своєрідною альтернативою стала спеціальна Угода між ДФП та НАКСУ, згідно з якою Асоціація в пілотному режимі стала відпрацьовувати окремі складові саморегульованих функцій.

Приблизно через рік дії даної Угоди, підбиваючи її результати, на засіданні Комісії були дані дуже високі позитивні оцінки ходу виконання саморегульованих функцій Асоціацією у пілотному режимі. На превеликий жаль, це вже не допомогло. На той час позиції сторін щодо тих чи інших нововведень та нормативних документів ще більше поляризувались, і як кінцевий результат — питання саморегульованості було практично поховане. Говорячи словами Л. Кравчука, «маємо те, що маємо». Але це вже інша історія, і до теми даного інтерв'ю, як і, власне, до самого відродження руху кредитних спілок України, вона має дуже віддалене відношення. Оцінку ж всім вже історичним сьогодні подіям може дати тільки час.

ПІДСУМКИ ДІЯЛЬНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК ЗА ПЕРШЕ ПІВРІЧЧЯ 2012 РОКУ

(за офіційною інформацією Нацкомфінпослуг)

Станом на 30.06.2012 у Державному реєстрі фінансових установ містилася інформація про 614 кредитних спілок. Це на 3,8% (24 одиниці) менше за аналогічний показник минулого року - 638.

Нисхідні темпи приросту вказаного показника зумовлені неспроможністю на сьогодні кредитних спілок подолати проблему зниження платоспроможності, втратою довіри громадян до фінансових послуг, пропонувананих кредитними спілками. Водночас, зменшення кількості кредитних спілок пов'язане із заходами регулятора щодо позбавлення права надавати фінансові послуги у зв'язку із систематичним невиконанням заходів впливу.

Результати діяльності кредитних спілок а динаміка основних показників їхньої діяльності за перше півріччя 2011-2012 рр. наведені в табл. 1.

За результатами звітного періоду, як і раніше, більшість кредитних спілок (296) об'єднувала відносно невелику кількість членів - до 1 000 осіб. Так, станом на 30.06.2012 розподіл за кількістю членів кредитних спілок зображено на рис. 1.

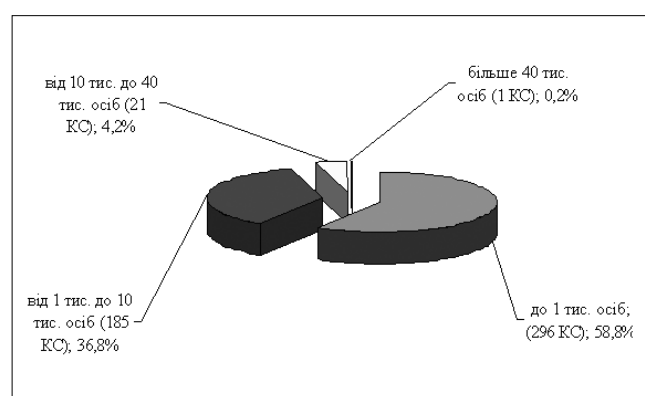

Рис. 1. Групування кредитних спілок за кількістю членів станом на 30.06.2012 (за даними, поданими 502 кредитними спілками)

Таблиця 1. Динаміка основних показників діяльності кредитних спілок

	Перше півріччя 2011	Перше півріччя 2012	Темпи приросту, %
			Перше півріччя 2011 / Перше півріччя 2012
Кредитні спілки			
Кількість зареєстрованих кредитних спілок (на кінець періоду)	638	614	-3,8%
Кількість членів КС (тис. осіб)	1 075,6	1 128,2	4,9%
Кількість членів КС, які мають внески на депозитних рахунках на кінець періоду (тис. осіб)	49,8	44,3	-11,0%
Кількість членів КС, які мають діючі кредитні договори (тис. осіб)	269,7	263,0	-2,5%
Загальні активи (млн. грн.)	2 321,0	2 549,0	9,8%
Кредити, надані членам КС (залишок на кін. періоду) (млн. грн.)	2 198,9	2 404,8	9,4%
Внески членів КС на депозитні рахунки (залишок на кін. періоду) (млн. грн.)	1 187,0	1 242,1	4,6%
Капітал (млн. грн.)	859,3	1043,2	21,4%

Станом на 30.06.2012 **кількість членів кредитних спілок** становила **1128,2 тис. осіб**, з яких 263,0 тис. осіб або 23,3 % - члени КС, які мають діючі кредитні договори, та 44,3 тис. осіб (3,9%) - члени спілок, які мають внески (вклади) на депозитних рахунках (рис. 2).

Рис. 2. Динаміка кількості членів кредитних спілок

Частка членів КС, що не є вкладниками, станом на 30.06.2012 становила 96,1 % (1083,9 тис. осіб) та в порівнянні з аналогічними датами 2011 року - 95,4 % (1025,8 тис. осіб) та 2010 року - 95,3 % (1450 тис. осіб) змінилася несуттєво і залишається значною. Водночас, такі члени мають вирішальну кількість голосів та безпосередній вплив на прийняття управлінських рішень у кредитних спілках.

Динаміку основних показників діяльності кредитних спілок станом на 30.06.2012 зображено на рис. 3.

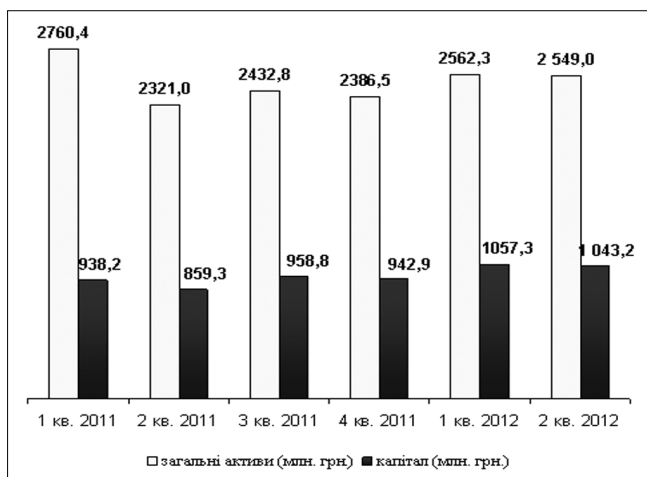

Рис. 3. Динаміка основних показників діяльності кредитних спілок у 2011-2012 рр.

Загальний **обсяг активів** кредитних спілок станом на 30.06.2012 становив **2 549,0 млн. грн.** і порівняно з аналогічним періодом 2011 року збільшився на **9,8 %** (станом на 30.06.2011 становив 2 321,0 млн. грн.).

Загальний обсяг капіталу кредитних спілок станом на 30.06.2012 становив **1 043,2 млн. грн.** та в порівнянні з аналогічною датою 2011 року - 859,3 млн. грн. істотно зріс - на **21,4 %**. Найбільшу питому вагу в його структурі становив пайовий капітал 61,5 % (641,9 млн. грн.).

За умови обмежених можливостей кредитних спілок до залучення депозитних внесків з метою збільшення обсягів кредитування члени КС формують пайовий капітал.

Групування перших за обсягом активів кредитних спілок станом на 2012 рік наведено в табл. 2.

Таблиця 2. Групування перших за обсягом активів кредитних спілок станом на 2012 рік

	Обсяг активів кредитних спілок, млн. грн.	Частка, %
ТОР 3	389,9	15,3%
ТОР 5	516,4	20,3%
ТОР 10	761,8	29,9%
ТОР 20	1 057,2	41,5%
ТОР 50	1 500,3	58,8%
ТОР 100	1 892,9	74,3%
ТОР 200	2 274,4	89,2%
Всього	2 549,0	100,0

Дані таблиці 2 свідчать, що частка активів 200 кредитних спілок (32,6 % від їхньої загальної кількості) становить 89,2 % від загального обсягу активів кредитних спілок усього по Україні. При цьому, на частку 10 кредитних спілок припадає 29,9 % від загального обсягу активів кредитних спілок.

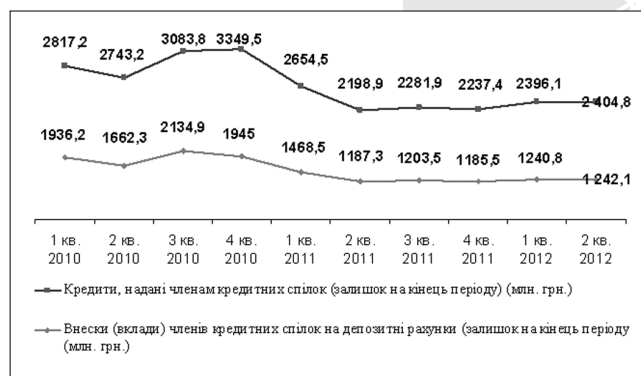

Рис. 4. Динаміка кредитування та залучення внесків членів кредитних спілок у 2011-2012 рр.

Станом на 30.06.2012 у порівнянні з аналогічною датою 2011 року внески (вклади) членів кредитних спілок на депозитні рахунки збільшилися на 4,6 % (до 1 242,1 млн. грн.); кредити, надані членам кредитних спілок, збільшилися на 9,4 % (до 2 404,8 млн. грн.).

Рис. 5. Пітома вага прострочених кредитів у кредитному портфелі кредитних спілок

Загальна сума заборгованості **263,0 тис. членів** кредитних спілок, які мали діючі станом на 30.06.2012 кредитні договори, становила **2 404,8 млн.грн.**, тобто в середньому кожен член - позичальник кредитної спілки на кінець періоду мав **9,1 тис.** боргу по кредиту.

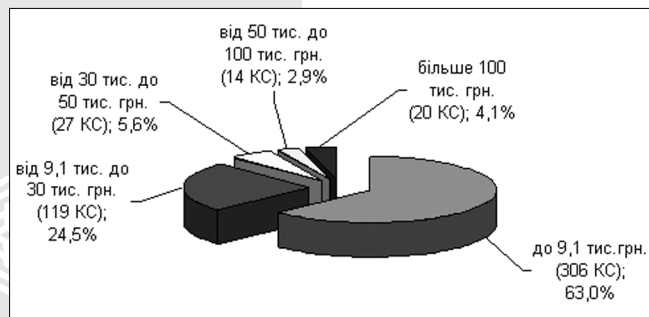

Рис. 6. Групування кредитних спілок за середньою заборгованістю по наданих кредитах на 1-го позичальника.

Водночас, заборгованість членів-позичальників за наданими кредитами мають 486 кредитних спілок (96,8 %) ¹. З них у 306 кредитних спілок показник середнього обсягу заборгованості по наданих кредитах на 1-го позичальника менший за 9,1 тис. грн. Пітома вага активів таких кредитних спілок у загальному обсязі активів становить майже половину - 1218,4 млн. грн. (47,8 %).

Показник середньої заборгованості на 1-го позичальника коливається в межах 9,1-

30,0 тис. грн. у четвертій частині кредитних спілок (24,5 %). Частка активів таких кредитних спілок у загальному обсязі активів становить 417,3 млн. грн. (16,4 %).

Істотну частку в активах кредитних спілок (22,7 %) мають спілки, середня заборгованість на 1-го позичальника у яких коливається від 100 тис. грн., що свідчить про наявність у таких кредитних спілок підвищеного ризику неповернення виданих кредитів та, відповідно, можливу втрату фінансової стійкості. У трьох кредитних спілок досліджуваній показник перевищує 1 млн. грн.

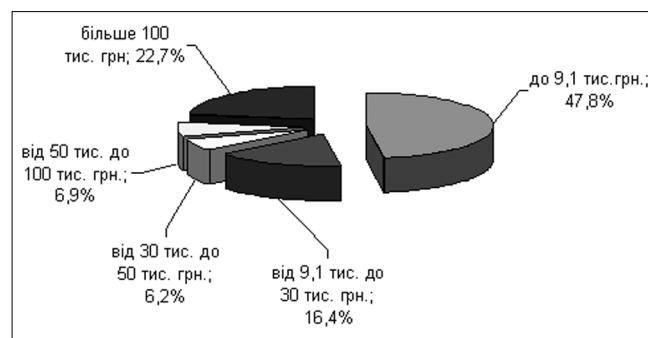

Рис. 7. Групування кредитних спілок за обсягами активів залежно від показника середньої заборгованості на 1-го позичальника.

В умовах незначного збільшення обсягів кредитування кредитними спілками, як і в попередні роки, найбільший попит мають споживчі кредити, частка яких становить 61,3 % (рис. 6). У складі споживчих кредитів кредити на придбання автотранспорту становлять 2,2 %, придбання аудіотехніки, відео- та побутової техніки - 4,2 %, на інші потреби - 93,6 %. Друге місце посідають кредити, видані на придбання, будівництво та ремонт житла - 23,3 %. Значну частку мають комерційні кредити. Кредитування ведення селянських та фермерських господарств, як і в попередні періоди, має незначну частку в загальному обсязі виданих кредитів.

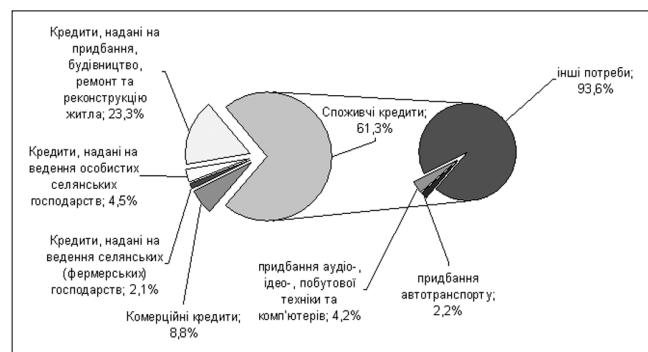

Рис. 8. Структура кредитів за видами станом на 30.06.2012

¹ По відношенню до 502 кредитних спілок, які надали звітні дані

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК - ЧЛЕНІВ НАКСУ ЗА 9 МІСЯЦІВ 2012 РОКУ

Членами НАКСУ станом на 01.10.2012 є 141 кредитна спілка. У розрахунках даних, приведених на одну кредитну спілку, враховується 132 кредитні спілки - члени НАКСУ, що подали звітні дані за 3 квартал 2012 року. У зв'язку зі зміною порядку подання звітності з 1 кварталу 2012 року - поданням звітності через веб-інтерфейс регулятора, доступ до якого ма-

ють лише кредитні спілки, включені до Державного реєстру фінансових установ, дані по кредитних спілках, які виключені з реєстру, у цьому аналізі відсутні. Змінені і форми звітності, наслідком чого стали зміни у загальному аналізі. При цьому, на прохання багатьох спілок, відновлюється висвітлення загальної рейтингової оцінки кредитних спілок.

ЗВЕДЕНИЙ РЕЙТИНГ ВСІХ КРЕДИТНИХ СПІЛОК - ЧЛЕНІВ НАКСУ

Таблиця 1. Рейтингові показники кредитних спілок, що є членами НАКСУ

Категорія	Назва показника бальної оцінки	Мета	30.09.2011		31.12.2011		31.03.2012		30.06.2012		30.09.2012	
			Фактичне значення	Бал	Фактичне значення	Бал	Фактичне значення	Бал	Фактичне значення	Бал	Фактичне значення	Бал
ДОХОДНІСТЬ	Балансовий прибуток до активів	>0	-5,6%	-10	-1,0%	-10	-0,6%	-10	-1,3%	-10	-0,8%	-10
	Доходи до витрат	>100%	107,0%	10	114,7%	10	112,3%	10	109,0%	10	116,2%	10
КАПІТАЛ	Резерви до активів	>=11%	19,0%	10	26,1%	10	26,0%	10	25,9%	10	26,8%	10
	Прострочені до власного капіталу	<30%	175,5%	0	82,5%	1	69,4%	3	68,9%	3	66,3%	3
	Капітал до активів	>=30%	23,0%	7	32,3%	10	32,1%	10	31,9%	10	32,8%	10
	Власний капітал до активів	>=10%	8,5%	8	15,0%	10	14,9%	10	14,9%	10	15,8%	10
АКТИВИ	Доходні активи до платних зобов'язань	>115%	131,5%	5	138,6%	5	136,8%	5	137,4%	5	139,5%	5
	Доходні активи до активів	90%	86,6%	4	86,3%	4	86,0%	4	86,3%	4	85,9%	4
	Основні засоби до активів	3-5%	5,4%	4	4,4%	5	4,0%	5	3,9%	5	3,9%	5
	Кредити до активів	85%	94,3%	4	94,0%	4	92,7%	4	93,7%	4	94,3%	4
	Чисті кредити до активів	85%	84,0%	5	83,0%	5	81,8%	5	82,9%	5	83,4%	5
ПРОСТРОЧЕНІСТЬ	Працюючі кредити до активів	>80%	61,1%	1	72,6%	2	74,8%	2	76,0%	2	76,7%	2
	Прострочені до кредитів	<4%	26,1%	0	13,2%	0	9,7%	1	9,8%	1	9,6%	1
	Прострочені до активів	<3,5%	22,9%	0	10,4%	0	6,9%	1	6,9%	1	6,7%	1
ЛІКВІДНІСТЬ	Ліквідні активи до активів	10%	15,4%	4	18,4%	4	24,5%	3	18,0%	4	17,3%	4
	Разом			52		60		63		64		64

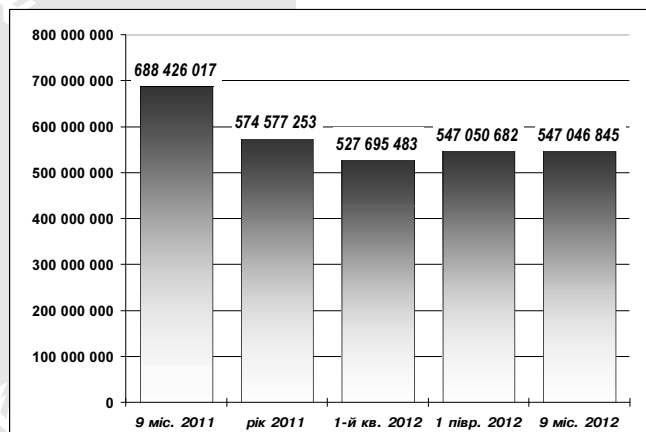
Третій квартал 2012 року характеризується загальним зростанням кредитного портфеля та капіталу. В той же час, частина кредитних спілок досі не впоралася з балансовим збитком, отриманим протягом поперед-

ніх років, що впливає на загальний розмір балу системи кредитних спілок. Втім, в цілому система кредитних спілок - членів НАКСУ за результатами 3 кварталу 2012 року має оцінку "добре".

ЗВЕДЕНІ ДАНІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК — ЧЛЕНІВ НАКСУ (ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ)

■ АКТИВИ

Діаграма 1. Сумарні активи кредитних спілок (грн.)

Активи кредитних спілок - членів НАКСУ протягом третього кварталу 2012 року майже не змінилися і склали 547 046 845 грн.

Уявлення про наявну структуру членства в НАКСУ дає наступна таблиця:

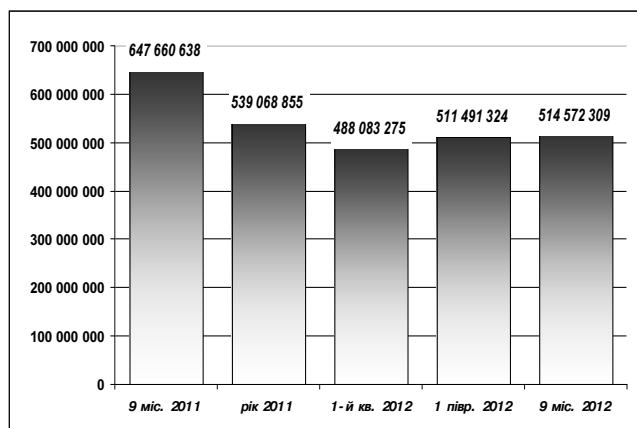
Таблиця 2. Структура кредитних спілок — членів НАКСУ за активами

	Кількість КС	% від загальної кількості КС	Активи	% від загальної суми активів	Середні активи по групі КС
Менше 100 тис. грн.	5	3,79%	261 813	0,05%	52 363
Від 100 до 500 тис. грн.	14	10,61%	3 944 209	0,72%	281 729
Від 500 тис. грн. до 1 млн. грн.	15	11,36%	11 016 366	2,01%	734 424
Від 1 до 2 млн. грн.	28	21,21%	43 054 485	7,87%	1 537 660
Від 2 до 5 млн. грн.	43	32,58%	146 667 992	26,81%	3 410 884
Понад 5 млн. грн.	27	20,45%	342 101 980	62,54%	12 670 444
Всього	132	100%	547 046 845	100 %	4 144 294

Середні активи кредитних спілок - членів НАКСУ в третьому кварталі 2012 року зросли на 92 тис. грн., і на 1.10.2012 вони склали 4 144 тис. грн.

■ КРЕДИТНИЙ ПОРТФЕЛЬ

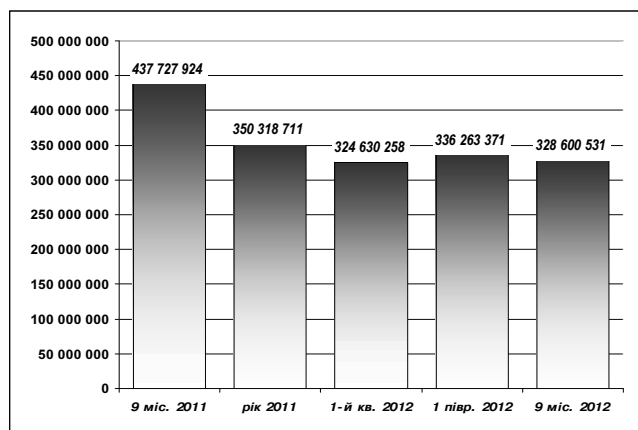
Діаграма 2. Кредитний портфель кредитних спілок (грн.)

Кредитний портфель кредитних спілок - членів НАКСУ у третьому кварталі 2012 року продовжував зростати і на 1.10.2012 року склав 514 572 309 грн., що свідчить про зростання порівняно з 2-м кварталом майже на 1 %.

■ ЗАОЩАДЖЕННЯ

Діаграма 3. Заощадження членів кредитних спілок (грн.)

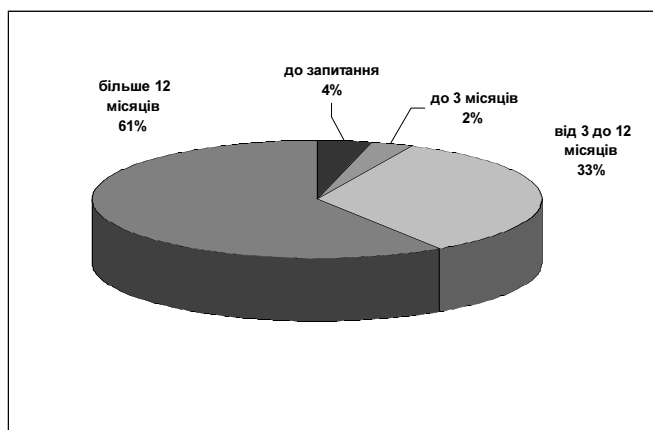

У третьому кварталі 2012 року заощадження членів кредитних спілок на депозитні рахунки зменшилися, порівняно з 2 кварталом 2012 року, і склали 328,6 млн. грн.

Вклади членів КС на депозитні рахунки залишаються основним джерелом коштів у кредитних спілках - членах НАКСУ. Від процентних ставок за цими вкладами залежать, в основному, процентні ставки за кредитами.

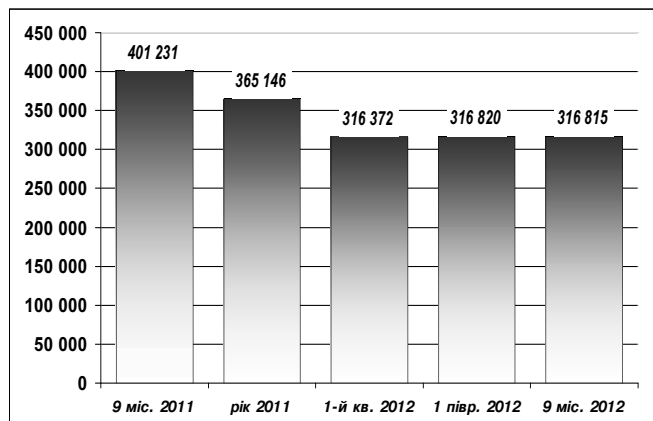
Структура вкладів на депозитних рахунках у третьому кварталі дещо змінилася порівняно з другим кварталом 2012 року. Питома вага довгострокових вкладів збільшилась на 2 %, а частки середньострокових і короткострокових вкладів зменшилися відповідно на 1 %.

Діаграма 4. Структура вкладів на депозитні рахунки

■ КІЛЬКІСТЬ ЧЛЕНІВ КРЕДИТНИХ СПІЛОК

Діаграма 5. Кількість членів кредитних спілок

На 1.10.2012 кількість членів кредитних спілок склала 316 815 осіб, що свідчить про незначне коливання цього показника у бік зменшення на 5 осіб порівняно з минулим кварталом. Протягом 2012 року кількість членів зменшилась на 13,2 %.

Наступна таблиця розкриває структуру кредитних спілок - членів НАКСУ за кількістю членів спілок.

Таблиця 3. Структура кредитних спілок за кількістю членів

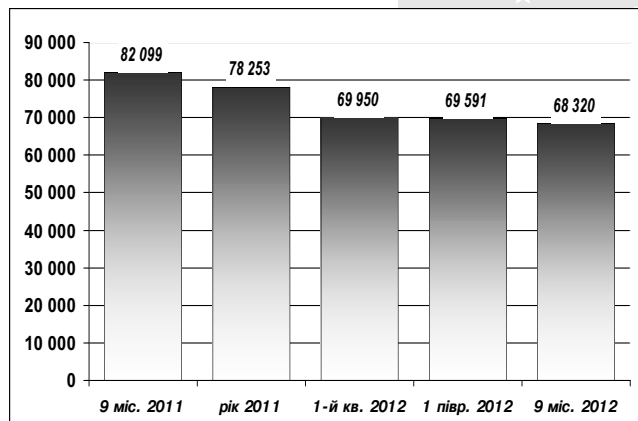
Кількість членів	Кількість КС	% від загальної кількості КС	Кількість членів КС	% від загальної кількості членів
Менше 100	4	3,03%	355	0,11%
від 100 до 500	30	22,73%	7 844	2,48%
від 500 до 1000	24	18,18%	16 449	5,19%
від 1000 до 2000	29	21,97%	39 696	12,53%
від 2000 до 5000	27	20,45%	83 742	26,43%
понад 5000	18	13,64%	168 729	53,26%
	132	100 %	316 815	100 %

Структура кредитних спілок - членів НАКСУ у третьому кварталі залишається майже незмінною. Групи спілок, в яких обслуговується від 1000 до 2000 членів (29 спілок), а також від 100 до 500 (30 спілок), залишаються найчисленнішими за кількістю. При цьому, 53,26 % членів обслуговуються у великих кредитних спілках з кількістю членів понад 5000 осіб. В кредитних спілках з кількістю членів до 1000 осіб обслуговується лише 7,78 % загальної кількості членства, в той же час, кількість таких спілок складає 43,94 % від загальної кількості КС - членів НАКСУ.

■ КІЛЬКІСТЬ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ

Продовжує зменшуватись кількість позичальників, на 1.10.2012 їх кількість склала 68 320 осіб. Порівняно з 2-м кварталом 2012 року, вона зменшилась майже на 1,3 тис. осіб.

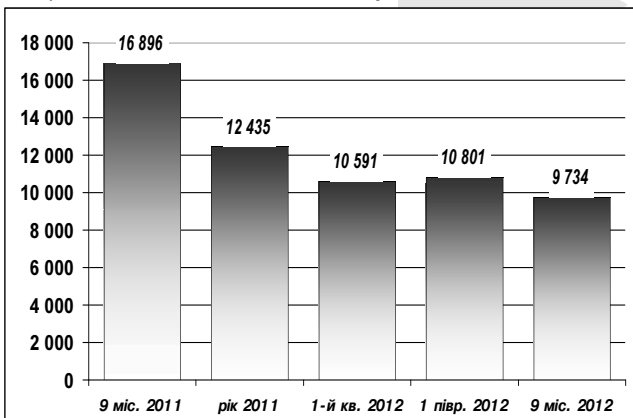
Діаграма 6. Кількість позичальників кредитних спілок

■ КІЛЬКІСТЬ ВКЛАДНИКІВ

Кількість вкладників кредитних спілок у третьому кварталі зменшилась на 9,9 % і на кінець кварталу їх кількість становила 9 734 особи. Протягом 2012 року кількість вкладників зменшилась на 21,7 %.

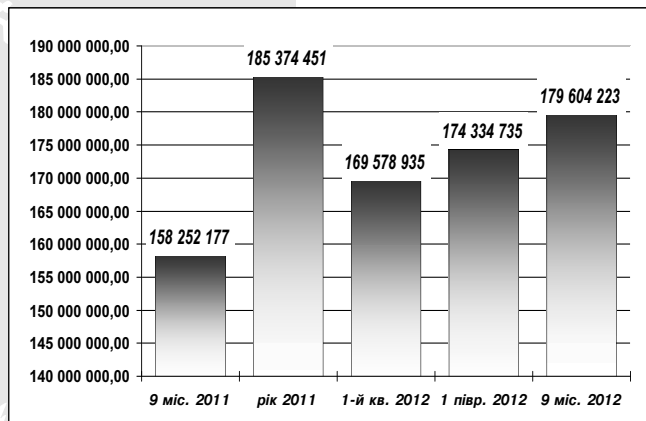
Діаграма 7. Кількість вкладників кредитних спілок

КАПІТАЛ КРЕДИТНИХ СПІЛОК — ЧЛЕНІВ НАКСУ

■ СУМАРНИЙ КАПІТАЛ

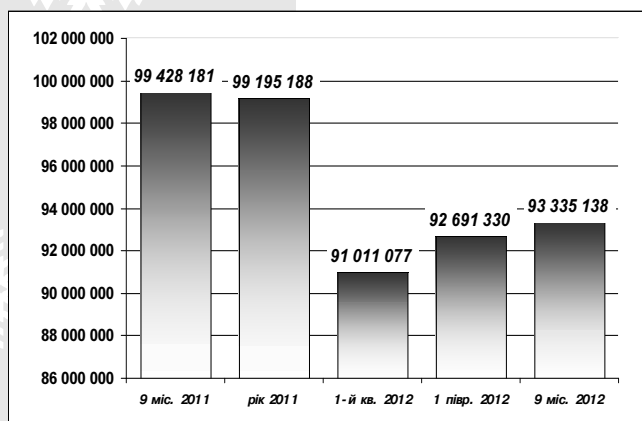
Діаграма 8. Сумарний капітал кредитних спілок (грн.)

Сумарний капітал кредитних спілок у третьому кварталі продовжував зростати і склав 179,6 млн. грн., що на 5,3 млн. грн. більше, ніж у 2-му кварталі 2012 року. Протягом 12 місяців сумарний капітал зріс на 13 %.

■ ПАЙОВИЙ КАПІТАЛ

Діаграма 9. Пайовий капітал кредитних спілок (грн.)

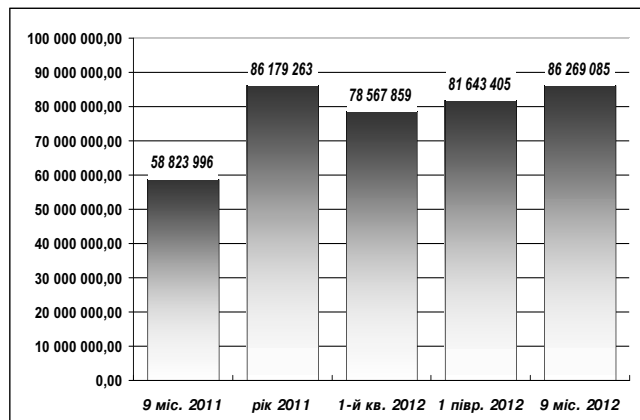

На 1.10.2012 року сумарний пайовий капітал склав 93,3 млн. грн., що майже на 0,7 млн. грн. більше, ніж його значення на 1.07.2012. Питома вага пайового капіталу у складі загального капіталу дорівнює 52 %, що на 1,3 % менше ніж у другому кварталі. Таким чином, хоча пайовий капітал і лишається основною складовою капіталу кредитних спілок, структура капіталу кредитних спілок поступово змінюється у

бік збільшення питомої ваги власного капіталу.

■ ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ

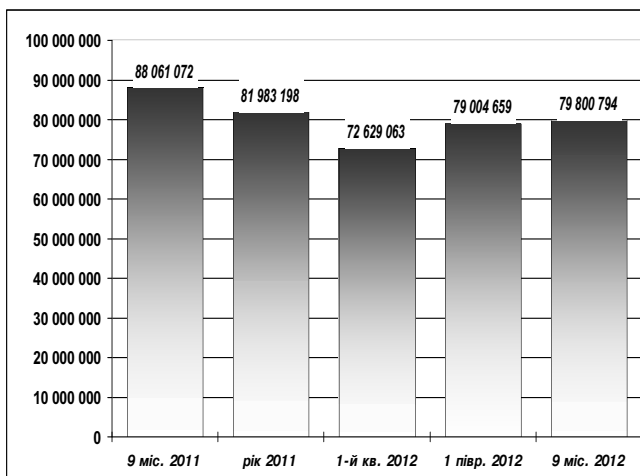
Діаграма 10. Власний капітал кредитних спілок (грн.)

У третьому кварталі 2012 року власний капітал кредитних спілок - членів НАКСУ збільшився на 4,6 млн. грн. і склав 86,3 млн. грн. Зростання на 5,7 % порівняно з другим кварталом власного капіталу є основною складовою зростання сумарного капіталу кредитних спілок. За останні 12 місяців власний капітал зріс на 47 %.

■ РЕЗЕРВНИЙ КАПІТАЛ

Діаграма 11. Резервний капітал кредитних спілок (грн.)

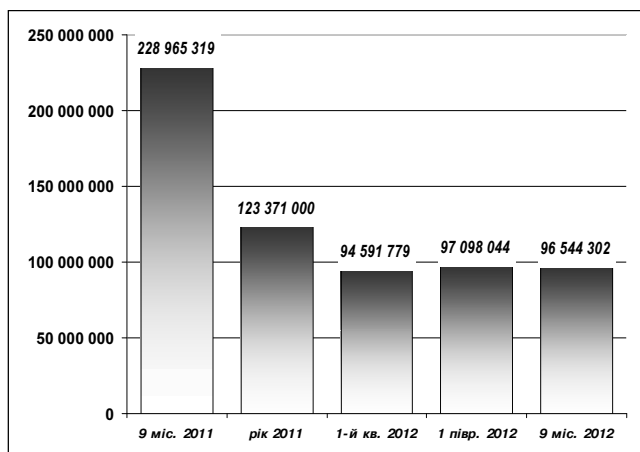
Сумарний резервний капітал зріс у третьому кварталі 2012 року на 0,8 млн. грн. і склав 79,8 млн. грн.

ЯКІСТЬ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ КРЕДИТНИХ СПІЛОК - ЧЛЕНІВ НАКСУ

■ СУМА ПРОСТРОЧЕНИХ КРЕДИТІВ

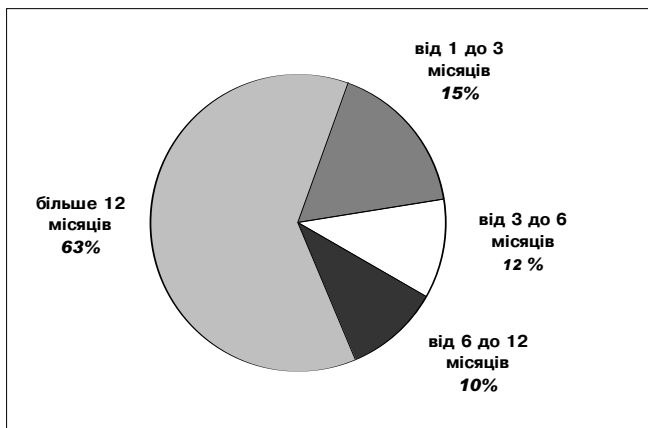
У третьому кварталі 2012 року сума прострочених кредитів порівняно з минулим кварталом дещо зменшилась і склала 96,5 млн. грн. За останніх 12 місяців цей показник зменшився на 132,5 млн. грн.

Діаграма 12. Сума прострочених кредитів (грн.)

Наступна діаграма дає уявлення про структуру прострочених кредитів:

Діаграма 13. Структура прострочених кредитів

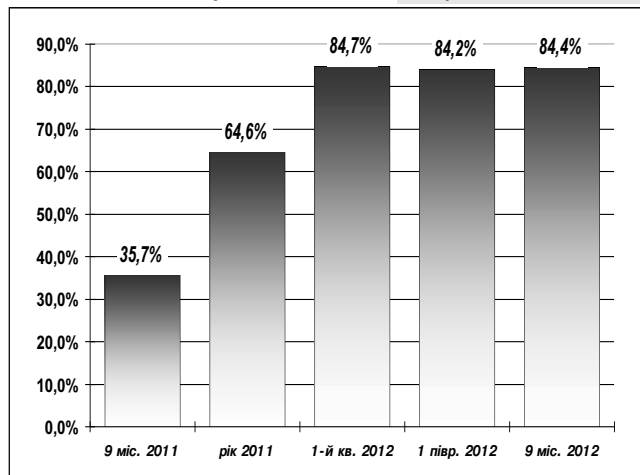
В структурі прострочених кредитів продовжують переважати прострочені кредити терміном більше 12 місяців, їх питома вага порівняно з минулим кварталом у загальній простроченості зросла на 1%.

Подальші діаграми відображають динаміку співвідношень РЗПВ до нормативного значення, простроченості до власного капіталу, а також співвідношення суми прострочених кредитів, не перекритих РЗПВ, до кредитного портфеля по системі в цілому.

■ ДОСТАТНІСТЬ РЗПВ

Співвідношення фактично сформованого РЗПВ до його нормативного значення у третьому кварталі зросло, і на 1.10.2012 р. достатність РЗПВ, в процентах до нормативного значення, склала 84,4 %, що на 0,2 % більше, ніж станом на 1.07.2012 року.

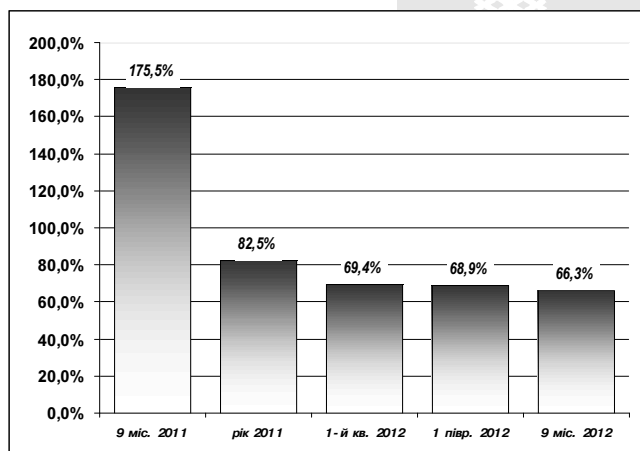
Діаграма 14. Достатність резерву забезпечення покриття втрат від неповернених кредитів (в процентах до нормативного значення)

■ СПІВВІДНОШЕННЯ ПРОСТРОЧЕНИХ КРЕДИТІВ ДО ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

У третьому кварталі 2012 року співвідношення прострочених кредитів до власного капіталу продовжувало зменшуватись і склало 66,3 %, що є наслідком зростання власного капіталу.

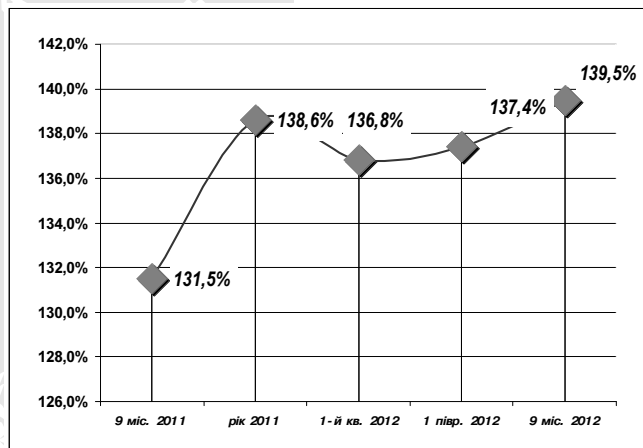
Діаграма 15. Співвідношення прострочених кредитів до власного капіталу

ДОХОДИ ТА ВИТРАТИ КРЕДИТНИХ СПІЛОК НАКСУ

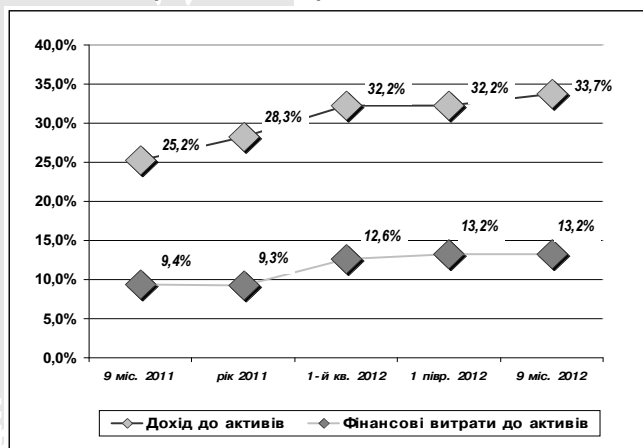
■ ДОХОДНІ АКТИВИ ДО ПЛАТНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Діаграма 16. Співвідношення доходних активів до платних зобов'язань (нормативне значення: не менше 100%)

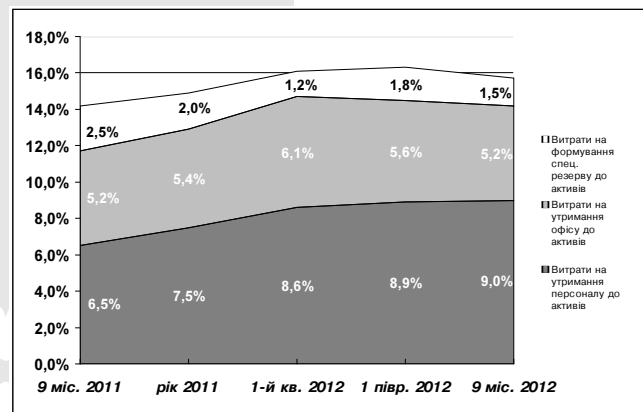
■ ДОХІД ДО АКТИВІВ, ФІНАНСОВІ ВИТРАТИ ДО АКТИВІВ

Діаграма 17. Співвідношення доходу до активів та фінансових витрат до активів

■ РОЗПОДІЛ ЗА ВИДАМИ ВИТРАТ

Діаграма 18. Розподіл за видами витрат кредитних спілок

Продовжують переважати витрати на утримання персоналу порівняно з витратами на формування спец. резерву та витратами на

утримання офісу. На 1.10.2012 р. вони склали 9 %, що на 7,5 % більше за витрати на формування РЗПВ, які, в свою чергу, зменшились на 0,3 %.

Втім, для різних категорій кредитних спілок як структура витрат в цілому, так і структура операційних витрат має певні особливості, про що свідчать дані наступних таблиць.

Таблиця 4. Загальна структура витрат кредитних спілок, %

Розмір активів	до 100 тис. грн.	від 100 до 500 тис. грн.	від 500 тис. грн. до 1 млн. грн.	від 1 до 2 млн. грн.	від 2 до 5 млн. грн.	понад 5 млн. грн.	Разом по НАКСУ
Процентні витрати разом	0,28	7,44	16,33	31,85	40,84	46,31	42,45
Операційні витрати разом	90,71	87,61	65,85	53,52	49,30	40,82	45,41
Витрати на формування РЗПВ	9,01	3,42	3,10	6,05	5,90	4,25	4,85
Витрати на формування резервного капіталу	0	1,53	6,37	1,71	2,30	2,49	2,47
Витрати на проценти на паї	0	0	8,35	6,87	1,66	6,13	4,82

Питома вага процентних витрат в цілому пропорційна розміру активів кредитних спілок. Найбільший відсоток процентних витрат притаманний спілкам з активами понад 5 млн. грн. Ця група кредитних спілок має також один з найменших відсотків витрат на формування резервів. Найбільша частка операційних витрат притаманна групам кредитних спілок з активами до 1 млн. грн.

Розмір активів кредитних спілок впливає і на структуру операційних витрат. В цілому уявлення про структуру операційних витрат для різних груп кредитних спілок дає наступна таблиця:

Таблиця 5. Структура операційних витрат кредитних спілок

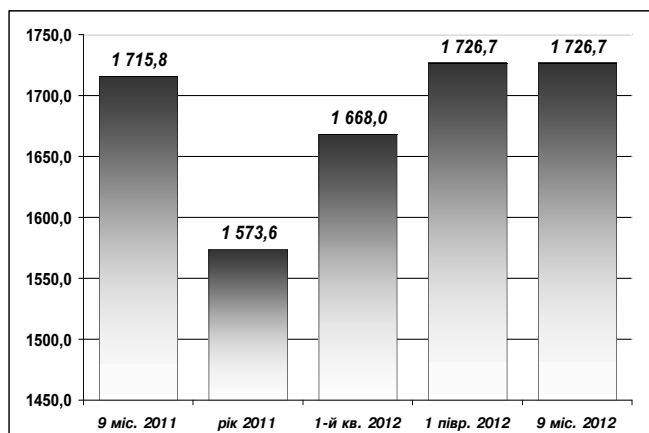
Розмір активів	до 100 тис. грн.	від 100 до 500 тис. грн.	від 500 тис. грн. до 1 млн. грн.	від 1 до 2 млн. грн.	від 2 до 5 млн. грн.	понад 5 млн. грн.	Разом по НАКСУ
Витрати на страхування кредитів та депозитів	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%
Зарплата	25,2%	70,6%	69,3%	61,3%	68,2%	60,4%	63,5%
Офісні витрати	73,4%	27,6%	26,4%	36,6%	30,2%	38,2%	34,9%
Витрати на формування спільних фінансових фондів	0,0%	0,3%	1,3%	0,3%	0,1%	0,2%	0,2%
Інші витрати	1,4%	1,5%	3,0%	1,8%	1,5%	1,1%	1,4%

Мінімальна питома вага витрат на оплату праці в складі операційних витрат притаманна кредитним спілкам з активами до 100 тис. грн. Ці ж спілки мають найбільшу частку витрат на утримання офісу.

ЗВЕДЕНІ ДАНІ ПО ЧЛЕНАХ КРЕДИТНИХ СПІЛОК НАКСУ

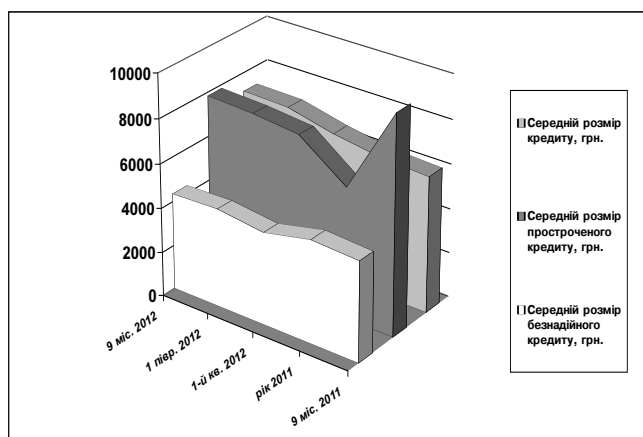
■ АКТИВИ НА ОДНОГО ЧЛЕНА СПІЛКИ

Діаграма 19. Активи на одного члена спілки (грн.)

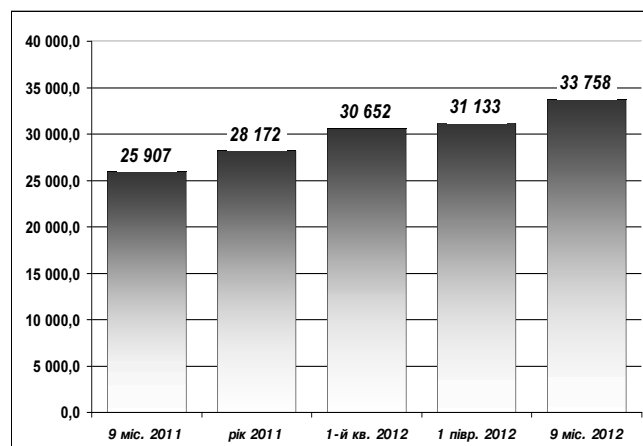
■ СЕРЕДНІ РОЗМІРИ КРЕДИТУ, ПРОСТРОЧЕНОГО КРЕДИТУ ТА БЕЗНАДІЙНОГО КРЕДИТУ

Діаграма 20. Середній розмір кредиту, середній розмір простроченого кредиту, середній розмір безнадійного кредиту (грн.)

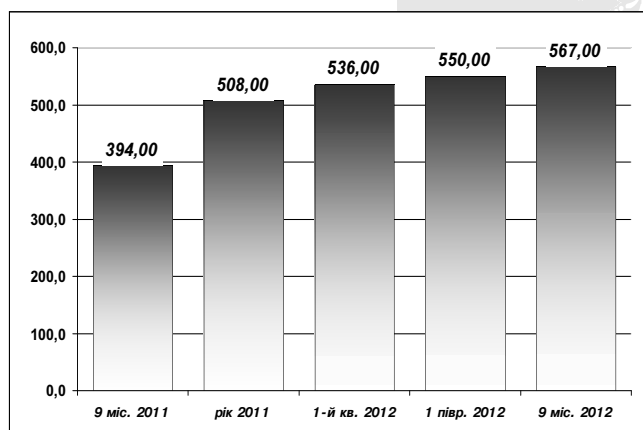
■ ЗАОЩАДЖЕННЯ НА ОДНОГО ВКЛАДНИКА

Діаграма 21. Заощадження на одного вкладника, грн.

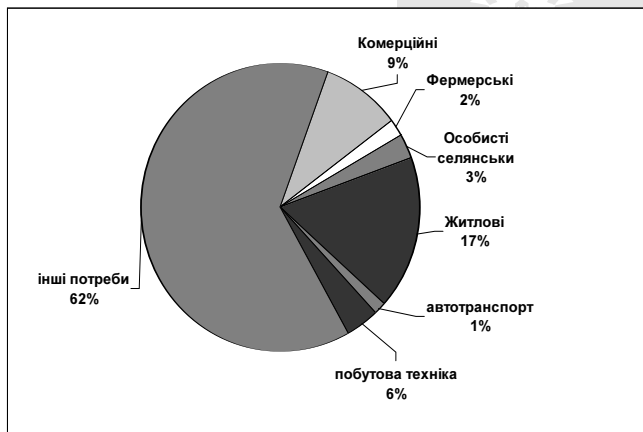
■ КАПІТАЛ НА ОДНОГО ЧЛЕНА СПІЛКИ

Діаграма 22. Капітал на одного члена спілки (грн.)

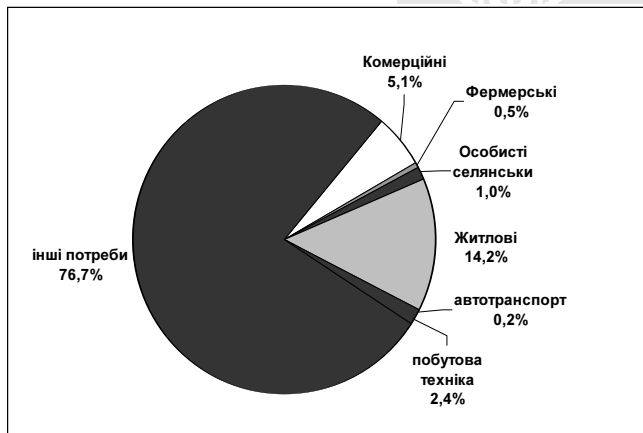
■ СТРУКТУРА КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ ЗА ВИДАМИ

Діаграма 23. Структура кредитного портфеля за видами

■ ДОХОДНІСТЬ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ ЗА ВИДАМИ КРЕДИТІВ

Діаграма 24. Доходність кредитного портфеля за видами кредитів

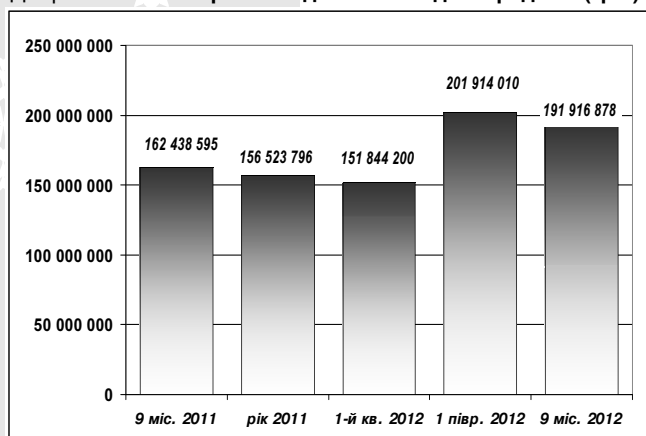

Структура кредитного портфеля у третьому кварталі 2012 року майже не змінилася, частка споживчих кредитів складає, як і в минулому кварталі, 69 %.

Споживчі кредити продовжують переважати в структурі кредитного портфеля, вони забезпечують спілкам 77,2 % доходності. Найнижчою доходністю характеризуються фермерські (0,5 % доходу від 2 % портфеля) та особисті селянські кредити (1,0 % доходу від 3 % портфеля). Такий підхід є цілком зрозумілим, в той же час для забезпечення необхідного рівня доходності кредитного портфеля та його відповідності строкам залучення коштів кредитним спілкам необхідна його диверсифікація.

Поквартальна динаміка видачі кредитів представлена наступною діаграмою:

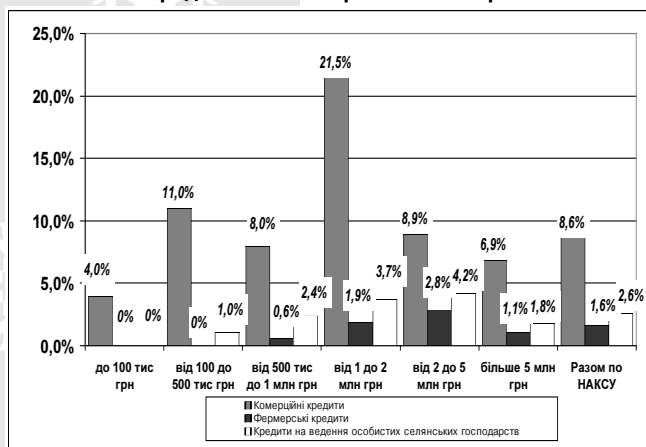
Діаграма 25. Поквартальна динаміка видачі кредитів (грн.)

Сума виданих кредитів у третьому кварталі 2012 року зменшилась і склала майже 192 млн. грн., що менше, ніж у другому кварталі, на 10 млн. грн. Порівняно з аналогічним періодом попереднього року, сума виданих кредитів зросла на 29,5 млн. грн., що складає 18,8 %.

Загальна картина буде неповною, якщо не представити відсоток комерційних, фермерських та особистих селянських кредитів в кредитних портфелях спілок різних категорій:

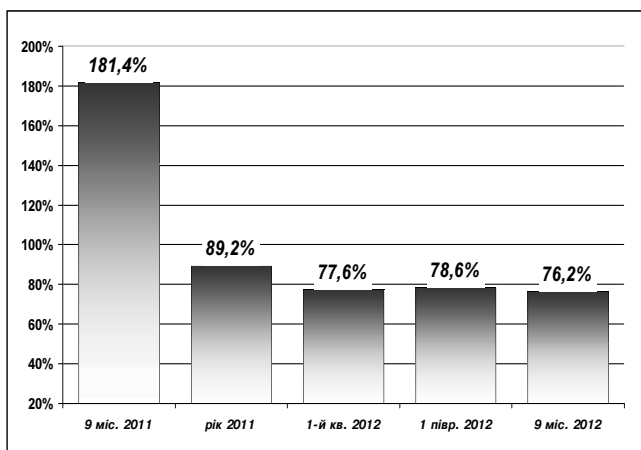
Діаграма 26. Структура кредитних портфелів кредитних спілок різних категорій

Питома вага бізнес-кредитів у кредитному портфелі всіх кредитних спілок - членів НАКСУ складає 12,8 %, порівняно з попереднім кварталом цей показник зменшився на 1,1 %. Найбільшою часткою бізнес-кредитів характеризуються кредитні портфелі кредитних спілок з активами від 1 до 2 млн. грн. (27,1 %), а найменшою (4 %) - кредитні портфелі кредитних спілок з активами до 100 тис. грн. Найбільша питома вага кредитів, наданих на ведення фермерських та особистих селянських господарств, притаманна кредитним спілкам з активами від 1 до 5 млн. грн.

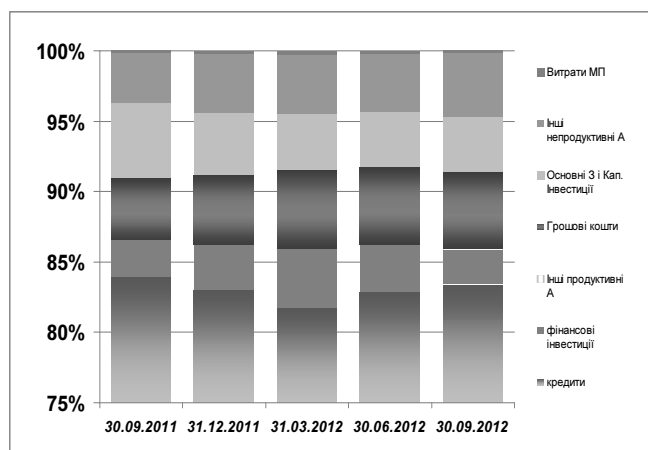
Наступна діаграма представляє виконання кредитними спілками - членами НАКСУ нормативу 3.1.1 - покриття прострочених кредитів регулятивним капіталом, як одного з найважливіших. Дані наведеної діаграми свідчать про те, що станом на 1 жовтня 2012 року, як і у трьох попередніх періодах, кредитними спілками - членами НАКСУ цей норматив виконується. В третьому кварталі фактичне значення показника зменшилось на 2,4 % і склало 76,2 %.

Діаграма 27. Дотримання нормативу 3.1.1.

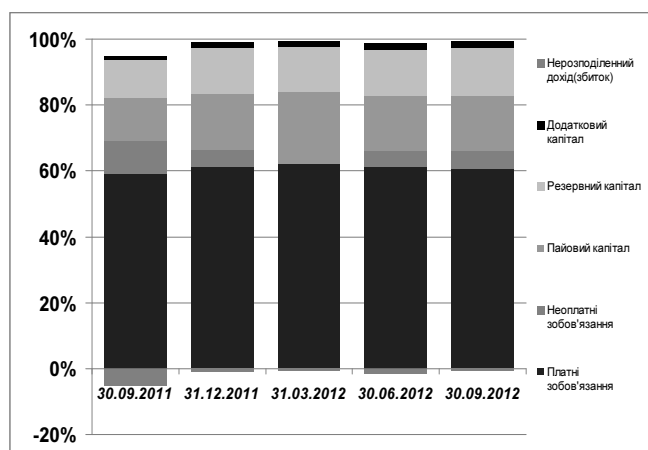
З метою оцінки рівня стабільності системи кредитних спілок - членів НАКСУ порівняємо структуру активів кредитних спілок і джерел їх фінансування - зобов'язань та капіталу:

Діаграма 28. Структура активів кредитних спілок і джерел їх фінансування

Структура активів кредитних спілок - членів НАКСУ протягом року лишається практично незмінною: питома вага продуктивних активів складає 86 %. Левову частку активів складає кредитний портфель, але його частка протягом останнього кварталу дещо зросла - з 82,9 % до 83,4 % від загальних активів; пропорційно зменшилась частка фінансових інвестицій - з 3,3 % до 2,5 %. Питома вага непродуктивних активів складає 14 %. Протягом 2012 року зросла частка грошових коштів, яка склала 5,5 % від загальних активів.

Діаграма 29. Структура зобов'язань та капіталу кредитних спілок

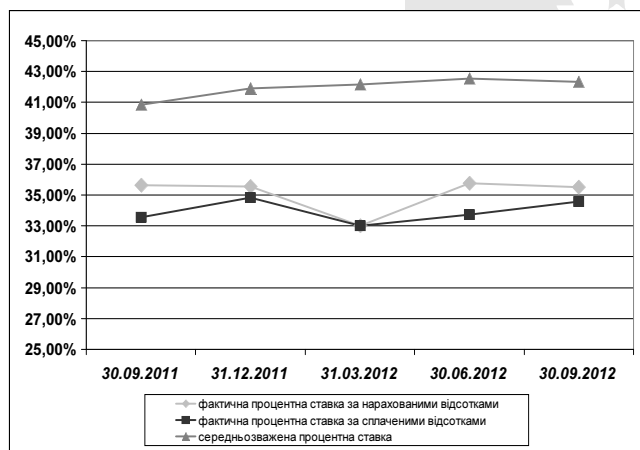
На відміну від структури активів, структура зобов'язань та капіталу протягом 12 місяців суттєво змінилася: якщо станом на 01.10.2011 р. активи кредитних спілок - членів НАКСУ фінансувалися за рахунок капіталу на 23 %, а за рахунок зобов'язань, відповідно, на 77%, то станом на 01.10.2012 р. за

рахунок зобов'язань фінансується 67 % активів кредитних спілок - членів НАКСУ, а за рахунок капіталу - 33% активів. При цьому, рівень фінансування активів за рахунок капіталу протягом третього кварталу 2012 року зріс на 0,9 % і склав на кінець другого майже 33 %. Значно зменшилося за 12 місяців фінансування активів за рахунок неоплатних зобов'язань - з 11 % до 5,5 %. Не можна не відмітити, що на рівень фінансування активів за рахунок капіталу суттєво вплинуло зменшення суми непокритого збитку, питома вага якого зменшилася з шести до менше ніж одного процента від загальних активів.

Таким чином, станом на кінець третього кварталу 2012 року непродуктивні активи кредитних спілок в повному обсязі фінансуються за рахунок резервного капіталу, що дає змогу кредитним спілкам встановлювати конкурентні процентні ставки за кредитами.

Аналіз процентних ставок за кредитами представлений наступною діаграмою:

Діаграма 30. Аналіз процентних ставок за кредитами

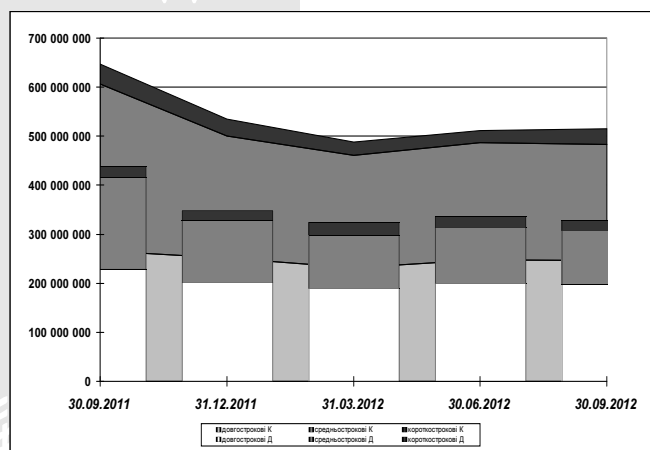

На діаграмі представлено порівняння середньозваженої процентної ставки (лінія з піктограмою трикутника) з фактичною доходністю кредитного портфеля як за нарахуванням (лінія з піктограмою ромба), так і за отриманими процентами (лінія з піктограмою квадрата). Фактична доходність кредитного портфеля за нарахуванням та сплаченими процентами є практично однаковою, але як в третьому кварталі 2011 року, так і у третьому кварталі 2012 року ставка доходності кредитного портфеля суттєво відрізняється.

няються від середньозваженої процентної ставки, що потребує від кредитних спілок додаткової уваги під час планування очікуваної доходності кредитного портфеля. Адже орієнтація на середньозважену процентну ставку може призвести до неотримання очікуваного доходу.

Під час аналізу загальної структури активів та пасивів було визначено, що частка активів, що фінансуються за рахунок платних зобов'язань, складає по кредитних спілках - членах НАКСУ станом на кінець третього кварталу 2012 року 61,5 %. В той же час, сума кредитів, виданих членам спілки, за виключенням резерву забезпечення покриття втрат від неповернених позичок, складає 83,5 % від загальних активів. Наступна діаграма представляє деталізацію кредитного портфеля та портфеля вкладів за строками.

Діаграма 31. Порівняння кредитного портфеля та портфеля вкладів за строками

На представленій діаграмі області представляють кредитний портфель за строками від довгострокових до короткострокових, а стовпчики - портфель вкладів (також від довгострокових до короткострокових). Враховуючи той факт, що дані щодо фактично сформованого РЗПВ не містять диференціації його за строками кредитів, в цій діаграмі представлений кредитний портфель "брутто" - не зменшений на суму РЗПВ.

Необхідно відмітити, що суттєвим ризиком ліквідності для кредитних спілок (в тому числі і невиконання нормативу короткострокової ліквідності) є розміщення середньострокових вкладів у довгострокові кредити.

Протягом всього періоду, що аналізувався по кредитних спілках - членах НАКСУ, в цілому кредитний портфель переважає портфель вкладів у зв'язку з частковим фінансуванням кредитного портфеля за рахунок капіталу. Фінансування довгострокових кредитів за рахунок довгострокових внесків (вкладів) на депозитні рахунки коливається в межах від 80 % до 87 %.

При цьому, станом на кінець третього кварталу 2012 року довгострокові кредити фінансуються за рахунок довгострокових вкладів на 80,5 %; середньострокові кредити - за рахунок середньострокових вкладів на 46 %, а короткострокові кредити - за рахунок короткострокових вкладів на 8,4 %. Враховуючи те, що фінансування кредитного портфеля, крім внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитні рахунки, відбувається за рахунок капіталу кредитних спілок, таку структуру фінансування кредитного портфеля можна вважати достатньо безпечною, оскільки вона не несе у собі загрози проблем з ліквідністю. В той же час, кредитні спілки, кредитний портфель яких фінансується за рахунок вкладів в більшому обсязі, ніж у середньому по НАКСУ, повинні приділяти увагу відповідності кредитного портфеля портфелю вкладів за строками.

В цілому, третій квартал 2012 року характеризується стабілізацією діяльності кредитних спілок. Однозначно позитивним можна вважати постійне нарощення капіталу: протягом кварталу активи зросли у половини кредитних спілок, капітал зріс у 70 % кредитних спілок, а резервний капітал - у понад 90 % кредитних спілок.

На жаль, не покращилася ситуація з видачею ліцензій, наслідком чого стало зменшення загальної суми внесків (вкладів) на депозитні рахунки майже у 60 % кредитних спілок та зменшення обсягів кредитування.

В той же час, у третьому кварталі 2012 року було видано кредитів на 29,5 млн. грн. більше, ніж у аналогічному періоді 2011 року.

Катерина КАЛУСТОВА,
Віце-президент Національної асоціації
кредитних спілок України з питань
саморегульованості, Директор фінансового
департаменту НАКСУ

ПОЗИТИВ ОТ "КРЕДИТСТАЛИ"

Жизнь нашего кредитного союза в 2012 году, как и в прошлых, была насыщенной и интересной. Большой объем работы не стал помехой для организации коллективных мероприятий, связанных с отдыхом и познанием нового, — того, чего никто из нас еще не видел и не испытывал.

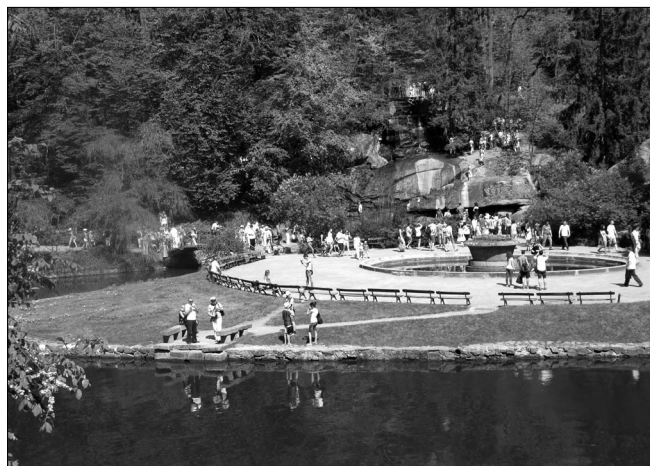
После открытия удаленных рабочих мест по предоставлению информационно-консультационных услуг «семья» нашего кредитного союза увеличилась. У нас появилось несколько новых сотрудников, каждый из которых сделал свой индивидуальный вклад в коллектив: привнес свежую мысль, темперамент или характер.

Коллективный День рождения — День рождения КС «Кредитсталь». В этом году нам исполнилось 13 лет — мы вошли в переходный возраст. Уже не дети, но еще не взрослые. Этот день мы отметили с яркими разноцветными шарами, тортом и веселым застольем с танцами и подарками.

Мы уверены, что впереди — новый, не менее яркий и запоминающийся год, т. к. мы не сбросим темп и посетим еще много новых и впечатляющих мест!!!

**Коллектив кредитного союза
«Кредитсталь», г. Мариуполь
Донецкой области**

Каждый год мы путешествуем, и 2012-й не стал исключением. В мае мы посетили «Софиевку» — национальный дендропарк Украины, без преувеличения одно из лучших мест, созданных человеческими руками. Умань никого из нас не оставила равнодушным.

В июне мы побывали в Крыму. Город Судак, Черное море, стаи дельфинов и ласковое крымское солнце добавило нам жизненных сил и энергии на год.

И вот, совсем недавно, мы отметили кол-

КРЕДИТНЫЙ СОЮЗ "ЗАЛОГОВОЕ АГЕНТСТВО": КОМУ, ЕСЛИ НЕ НАМ?

Многоцветная мозаика Кредитных союзов в Украине обусловлена многими причинами связанными с тем: как, кем, когда, при каких условиях, с какой целью и на какой срок — создавался Кредитный союз. Этим очерком мы хотим рассказать о единственном Кредитном союзе в г. Горловка.

Вообще, все новое должно образоваться на какой то почве и как любое растение имеет свои периоды развития. Сначала зарождается семя, потом появляется чахлый росток, постепенно он вытягивается и крепнет, потом начинает цвести, а при правильном уходе и по прошествии времени начинает плодоносить.

Наш Кредитный союз вырос на Ломбарде и довольно долго был «паразитом» на почве небольшого, но довольно успешного предприятия. Зарегистрировали мы его еще в прошлом веке, сначала, как общественную организацию, в Донецком областном управлении юстиции. Вся нормативная документация помещалась тогда на двух страницах печатного текста - указа президента Кучмы, что-то вроде «Временного положения о кредитных союзах в Украине». Потом, после выхода Закона «О кредитных союзах» и созда-

ния ДФП, все Кредитные союзы, в том числе и мы, получили статус финансовых учреждений и все остальные «прелести» нового регулятора.

Откуда взялось название «Залоговое Агентство», все просто и сложно. Во первых, так назывался Ломбард, на котором вырос наш Кредитный союз и так было удобнее рекламироваться, т.к. по сути дела и там и там - кредитование. Во вторых, это то, что «залоговый кредит» должен был стать у нас основой в формировании кредитного портфеля. Слово «Агентство» - подразумевает: создание новых продуктов, гибкость подходов, нестандартность решений в таких операциях, как: соблюдение баланса интересов вкладчика и заемщика, а так же во возвращении потребителей услуг Кредитного союза на тесном финансовом рынке нашей Донецкой области.

До этого наш руководитель работал управляющим отделения банка, поэтому более или менее представлял, как должно работать финучреждение. А именно - как банк, только без расчетно-кассового обслуживания и операций с валютой и ценными бумагами.

До 2007 года, стратегия развития всех финучреждений была довольно однотипная, агрессивный рост филиальной и клиентской сети, зачас-

тую даже в ущерб прибыльности и надежности. Думали, что сначала захватим рынок, потом заработаем. Мы этим особо не грешили и открыли только три отделения в Константиновке, Енакиеве и Артемовске. В Донецк решили не соваться, уж очень там было душно от банков и всего, что за этим.

Кризис встряхнул всех как корыто с горохом. Те, кто потяжелее брякнулись назад, в корыто, а те, кто высушили себя непродуманным развитием и азартным кредитованием, вылетели по ветру, оставляя за собой панику разочарований и горечь утрат.

Мы оказались «удельно тяжелыми» и остались, там где были. Пик кризиса пережили, более менее, спокойно, не задержали ни одной выплаты, не сократили ни одного сотрудника, не уменьшили зарплаты. Хотя, чего греха таить, поволноваться пришлось. На случай, если все таки хлынула бы волна вкладчиков-паникеров, подготовили Наблюдательным советом «Прядок досрочного возврата депозитов», в котором постарались выстроить приоритеты для этого так сказать мероприятия. В первую очередь мелкие и особо нуждающиеся, потом с суммами побольше, потом остальные, по дате заявлений. К счастью, воспользоваться этим «Порядком», не пришлось.

Выручило нас, как нам кажется, именно залоговое обеспечение кредитов и незавышенная оценка залогов, особенно объектов недвижимости, сумма кредита всегда у нас составляла 50% от ликвидной стоимости. Потому, что в кризис, как во время любой смуты, у некоторых заемщиков может возникнуть желание, под шумок, не исполнять свои обязательства, дескать «война все спешет». Конечно, просели некоторые беззалоговые кредиты, но их оказа-

лось мало и поскольку максимальная сумма такого кредита не превышала 5000грн., бочка с медом не испортилась. Главные наши заемщики — таксисты, работали исправно, ну которые умеют и хотят работать, а цены на автомобили не уменьшились. В общем, если лишних денег не брать и кому попало не давать, проблем в финучреждении быть не должно.

Что сейчас? Работаем, как работали. Бьемся за лицензии. На депозиты была трехлетняя, потом пятилетняя. Теперь вот уже с апреля, в третий раз, наши документы на лицензию остаются без рассмотрения: не там стоит запятая или срок принятия документов оказывается в следующем периоде. Что делать, постепенно переливаем депозиты в пай, хотя нам и вкладчикам это не нравится. Думаю, выживем и без лицензии, хотя это обидно. Если не давать работать с депозитами Кредитным союзам, которые за 12 лет работы, не имели нареканий ни со стороны регулятора, ни от вкладчиков, которые ни разу не скатывались в убытки, то кому тогда?

НЕСКУЧНЫЙ 2012-Й

Пролог

О том что заканчивается 2012 год, я узнала случайно. На электронный адрес кредитного союза пришло сообщение от руководителя Пресс-службы НАКСУ Оксаны Гайдук с предложением принять участие в создании рубрики «Двадцать двенадцать». И тут я поняла, что год-то уже на исходе. Пролетел, промчался, проскочил, выскользнул, проскакал, пробежал и т.д. и т.п. В общем, был год и вот его уже практически нет.

Как это было

«Шёл две тысячи двенадцатый год...». Начался он со знакомства с новой для нас аудиторской фирмой «НАКС-аудит», а точнее, с её руководителем Натальей Аксёновой, которая задала нам невероятный энергетический заряд на целый квартал вперёд! Лишила нас сна, как в прямом, так и в переносном смысле (знающие люди нас поймут). На этом, собственно, рассказ можно и заканчивать.

Мы не планировали для себя рост на 2012 год, понимали, что год будет непростым. У нас уменьшился коллектив, теперь мы работаем втроём, пришлось пересматривать и перераспределять обязанности. И могу сделать вывод, что теперь мы работаем слаженнее, профессиональнее, оперативнее и мобильнее. И вторая причина считать год 2012-й непростым для нас — то осознанная необходимость получения лицензии. Насколько я понимаю, это животрепещущая тема для многих наших коллег.

За 11 месяцев этого года мы увеличили показатели на 21 % (!), такой динамики в росте не было с 2009 года. Понятно, что на этот процесс повлияли многие внешние факторы, основной из которых — обесценивание национальной валюты, но нельзя умалять и наших заслуг. Мы трудились и делали это самозабвенно. Мы не просто выдавали кредиты нашим членам; мы оказывали финансовые и юридические консультации, конечно, в рамках нашей компетенции; мы «сопровождали» каждый кредит, иногда отговаривая людей от идеи получения займа в принципе. Для нас всегда была важна финансовая стабильность и безопасность наших клиентов. Мы переживаем за то, чтобы погашение кредита не «истощило» их, а прошло как можно

более незаметно. На это тратится много времени, сил и энергии. И именно это привело нас к идее снижения, точнее сказать, осознанному снижению, доходности кредитного портфеля. За год средневзвешенная процентная ставка снизилась на 5,75 %. При этом доходность по депозитным вкладам наших членов осталась на прежнем уровне — 25 % годовых.

Мы с лёгкостью отпускаем год 2012-й. Он не дал нам возможности скучать, хандрить и пребывать в состоянии уныния. Напротив, держал нас в тонусе, дал новые возможности и силы, новые знакомства и встречи, новые знания и опыт, свежие впечатления и открытия. К концу года мы пришли удовлетворённые своей работой и её итогами.

Эпилог

Лицензию мы ещё не получили.

P.S. Дорогие наши коллеги, близкие и далёкие, знакомые и не знакомые, резиденты и не резиденты, желаем всем в будущем году много-много работы, а также сил, здоровья и терпения, чтобы с этой работой справиться. До новых встреч!

Председатель правления
КС «Добродий» (г. Брянка
Луганской области)
Член Совета НАКСУ
Панчищенко Н.П.

"МОЯ РОДИНА" ГОТОВА ПРАЦЮВАТИ І РОСТИ!

На фінансовому ринку Чернігівської області КС «МОЯ РОДИНА» працює вже 7 років. Ми надаємо городянам якісні фінансові послуги. Крім того, будь-який член нашої КС має можливість отримати професійну консультацію чи дружню пораду. Наші співробітники доступно розповідають про умови отримання кредиту і розраховують його реальну вартість. Звичайно, у нас, як і скрізь, є плата за користування кредитом. Але різниця в тому, що ми оголошуємо її в повному обсязі і відразу, не застосовуючи ніяких прихованих платежів. Таким чином позичальники можуть спокійно планувати свій бюджет, не побоюючись, що виникнуть непередбачені витрати.

Якщо говорити про структуру кредитного портфеля, то більшу його частину становлять споживчі кредити: жителям Чернігова та області необхідні кошти на ремонт, навчання, крупні покупки, інше. Також є достатня кількість кредитів на комерційні потреби підприємцям, які розвивають власну справу.

Наша кредитна спілка постійно веде активну роз'яснювальну роботу з питань фінансового просвітництва для того, щоб захистити жителів області від необдуманих фінансових рішень і «боргової ями». Ми з розумінням ставимося до виникаючих тимчасових труднощів у позичальників. Застосовуючи гнучкий підхід, в індивідуальному порядку погоджуємо зручний графік оплати кредиту; підбираємо термін вкладу члена КС на депозитний рахунок та ін.

Наша кредитна спілка бере участь у проєкті USAID «Агроінвест» — програмі стимулювання малих і середніх виробників сільгосппродукції.

Кризова ситуація, що виникла в країні наприкінці 2008 року, певним чином вплинула і на нашу кредитну спілку, але значного падіння основних показників не відбуло-

ся. Як і у багатьох наших колег, присутній невеликий відсоток прострочених кредитів, а також маємо серйозні нарікання на роботу Державної виконавчої служби. На піку кризи виникла тенденція відтоку депозитних вкладів. Тоді було прийнято рішення повертати грошові кошти на першу вимогу вкладника, щоб не розпалювати ситуацію і зберегти довіру людей.

Незважаючи на всі труднощі, завдяки зваженій політиці наглядової ради і правління наша кредитна спілка підтримує добру репутацію.

Колектив кредитної спілки «МОЯ РОДИНА» з надією і оптимізмом дивиться в майбутнє. Запорука нашого успіху — наші кадри, колектив, всі члени якого — енергійні, активні, цікаві люди, готові працювати і рости!

**Олена Маковій,
Голова правління КС «МОЯ РОДИНА»
(м. Чернігів)**

НАМ 15 РОКІВ!

2012 рік для івано-франківської кредитної спілки «Надія» був особливим. 12 квітня виповнилося 15 років з дня, коли засновники зібралися на перші установчі збори.

Спочатку багато хто з недовірою ставився до новоутвореної організації: люди спостерігали, чи довго проіснує наша кредитна спілка і які будуть відгуки про нашу роботу. Та знайшлися й такі, хто відразу повірив у перспективність нашої кредитної спілки, і саме завдяки їм ми почали працювати.

На сьогоднішній день кредитна спілка «Надія» налічує близько 4300 членів, з яких майже півтори тисячі постійно користуються послугами нашої установи. Станом на 01.01.2012 року активи КС «Надія» становили 3936,0 тис.грн., капітал 1253,3 тис.грн., в т.ч. резервний капітал 1072,3 тис. грн., кредитний портфель 3964,8 тис.грн., внески (вклади) на депозитні рахунки 2327,3 тис. грн. За 15 років було надано благодійної допомоги на суму понад 55 тис. гривень.

В липні 2000 року КС «Надія» стала дійсним членом НАКСУ. Знанням природи кредитної кооперації, умінням володіти фінансовими потоками та опановувати ситуацію у кризові моменти ми завдячуємо саме керівництву та працівникам Асоціації. Саме НАКСУ підтримала розвиток ще фінансово незміцнілої кредитної спілки.

15 років може здатися і недостатньо солідним відрізком часу, проте усім нам добре відомо, як нелегко в умовах економічної кризи зберегти присутність на фінансовому ринку.

Святкування свого ювілею ми поєднали з

черговими щорічними зборами. Було запрошено членів КС «Надія», представників місцевої та районної влади. Також за нашої спонсорської допомоги було організовано невеличкий концерт народної творчості, де виступили діти – вихованці «Тлумачького будинку школяра». Прозвучали пісні у виконанні членів КС «Надія». На святі лунало багато подяк та побажань від членів нашої спілки та організацій, яким ми неодноразово надавали благодійну допомогу.

15 років для нас – це довга дорога, всіяна квітами і шипами, але це наша дорога, і ми пишаємося, що проходимо її з честю, і нам не соромно перед людьми. Звичайно, в нашій діяльності є чимало проблем, та, незважаючи на всі негаразди, ми стараємося приносити користь своїм членам, надаючи фінансову підтримку в потрібний час, а вкладникам – постійний гарантований прибуток.

**Колектив кредитної спілки «Надія»,
м. Тлумач**

"НАША СПРАВА" ПОТРІБНА СВОЄМУ РАЙОНУ

Куп'янська кредитна спілка «Наша справа» працює на ринку з 2000 року. Понад 12 років ми допомагаємо спілчанам вирішувати фінансові проблеми. Мета нашої кредитної спілки — бути потрібною своєму місту і району. І це нам вдається: отримавши кредит, кожен член нашої спілки впевнений, що умови договору ні за яких умов не буде порушений, перерахунку відсотків не станеться, не погрожуватимуть пеня та штрафи. Вкладники також не відчують жодних неприємних змін відсоткових ставок, їхні гроші працюють, а за необхідності — повертаються за першою вимогою.

Оскільки кредитна спілка не має на меті отримання прибутку, на відміну від комерційних банків, у разі виникнення ускладнень з поверненням коштів, до позичальника ми підходимо індивідуально у кожному окремому випадку: враховуючи сімейні проблеми, можемо зменшити відсоткове навантаження і пролонгувати строк повернення кредиту, не заганняючи людину у фінансову кабалу. Тому усі наші спілчани знають: прийшовши в нашу спілку, вони приходять «свій до свого по своє».

Члени нашої кредитної спілки — селяни-одноосібники, фермери, підприємці — добре знають: якщо потрібні кошти, то у кредитній спілці вони можуть отримати їх того ж дня, маючи добру кредитну історію і витративши лише годину на оформлення. Звичайно, є і неповернення кредитів, але його відсоток становить лише 5,5 %.

Напади на кредитні спілки, які раз по раз з'являються у пресі та на телебаченні останніми роками, ототожнення їх з шахрайськими установами змушують спілчан хвилюватися. Але довіра більшості вкладників дає можливість нам та іншим прозорим та чесним кредитним спілкам працювати стабільно. Про свої послуги ми сповіщаємо у ЗМІ,

але особливо ефективними є рекомендації постійних членів нашої кредитної спілки.

Дуже хотілось би, якби засоби масової інформації не тиражували негативну інформацію про кредитні спілки, яка лягає тінню на увесь ринок, а інформували і про успіхи та добрі справи, які постійно ведуть КС. Так, наприклад, харківська газета «Десятка+» на першій шпальті опублікувала статтю про серпневий семінар «День захисту прав та економічних інтересів сільських жінок» за участю Тетяни Іванівни Головаш, Голови правління нашої кредитної спілки та одночасно очільниці Харківського обласного Союзу сільських жінок.

У переддень свят хочемо привітати колег з Новим роком та Різдвом Христовим, побажати усім здоров'я, добра, успіхів та наснаги до майбутніх звершень. Ми переконані, що, маючи підтримку та Національної асоціації кредитних спілок України, її постійний супровід у навчанні, звітності, у вигляді методичних рекомендацій та стабільна робота ОКС НАКСУ забезпечать кредитним спілкам впевненість у завтрашньому дні.

**Колектив кредитної спілки
«Наша справа», м. Куп'янськ
Харківської області**

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС "БАНК РОКУ-2012" ВШАНУВАВ КРЕДИТНІ СПІЛКИ

21 листопада 2012 року було підведено підсумки Всеукраїнського конкурсу «Банк року-2012», який щорічно проводиться авторитетним журналом «Банкир» та видавництвом «КБД-Видав».

Цей конкурс проводиться вчерверте, проте особливістю цього річного заходу стало те, що журнал «Банкир» звернув увагу на кредитні спілки і став фундатором окремого напрямку — «Лідер фондового та фінансового ринку-2012». Партнером конкурсу вперше виступила Національна асоціація кредитних спілок України.

Голова Оргкомітету конкурсу, директор видавництва «КБД-Видав», головний редактор журналу «Банкир», зокрема, підкреслив, що «у цій непростій ситуації, коли фондовий і фінансовий ринки переживають складні часи, коли багато хто бачить в роботі кредитних спілок лише недоліки, ми знаходимо компанії, які сміливо можна рекомендувати споживачеві: саме кредитні спілки допомагають людям вибратися з боргів, почати власний бізнес, а інколи просто вижити. І тому клієнти їм довіряють».

Урочиста церемонія нагородження переможців конкурсу «Банк року-2012» проходила в конференц-залі готельного комплексу Royal Congress Hotel. На ній були присутні акредитовані в Україні дипломати, представники громадських об'єднань професійних учасників ринку, керівники українських банків, їх клієнти та партнери, учасники небанківського фінансового і фондового ринків, бізнесмени, фахівці у сфері банківської безпеки.

Переможцями в різних номінаціях стали 11 банків, 2 фінансові компанії та 6 кредитних спілок. Серед кредитних спілок лауреатами конкурсу стали:

— у номінації «За послідовний багаторічний розвиток» — кредитна спілка «Господар» (м. Макарів Київської області);

— у номінації «За високий рівень надійності» — кредитна спілка «Партнер» (м. Славутич Київської області);

— у номінації «Найбільш відкрита і прозора кредитна спілка» — кредитна спілка «МОЯ РОДИНА» (м. Чернігів);

— у номінації «За високий рівень довіри» — кредитна спілка «Довіра» (м. Охтирка Сумської області);

— у номінації «За розробку і реалізацію зразкової стратегії розвитку» — кредитна спілка «Наша справа» (м. Куп'янськ Харківської області).

Кредитна спілка — член ВАКС «Дія» (м. Мена Чернігівської обл.) була визнана як «Краща кредитна спілка, що працює у сільській місцевості».

Нагороди переможцям конкурсу — членам НАКСУ вручав Президент НАКСУ Петро Козинець. Лідер кредитної спілки «Дія» отримала нагороду з рук Президента ВАКС Вікторії Волковської. Також організатори конкурсу відзначили Національну асоціацію кредитних спілок України почесним дипломом.

Після закінчення церемонії вручення на-

город переможці конкурсу, лідери кредитних спілок — членів НАКСУ поділилися своїми враженнями з «Бюлетенем».

Олена ГРУЗІНА, Голова правління кредитної спілки «Партнер»:

— Зізнаюсь відверто, до конкурсу ми особливо не готувалися. Ми просто працювали, робили свою щоденну справу. І, як виявилось, це було помічено і відзначено: ми стали кращими у своїй номінації. Звичайно, ми дуже раді.

Хочу подякувати нашому колективу за роботу. Я вважаю, що це досягнення не однієї людини, а досягнення саме команди. А команда у нас є. Також щиро дякую НАКСУ за допомогу у вирішенні всіх питань і постійну підтримку.

Людмила Васюхно, Голова правління кредитної спілки «Довіра»:

— Я вважаю дуже важливим той факт, що кредитні спілки звели на один щабель із банками. Ми відчули, що нас визнають і ми потрібні.

Для нашого маленького міста сьогоднішня нагорода дуже важлива. Я обов'язково розповім про неї по місцевому телебаченню і радіо, щоб люди про неї дізналися і впевнилися, що кредитній спілці «Довіра» можна довіряти.

Ми дуже вдячні НАКСУ за те, що протягом ось уже 10 років вона професійно підтримує нас у будь-якій ситуації, а інколи допомагає вирішити і особисті проблеми. Так само, як ми у своїх кредитних спілках допомагаємо нашим членам не лише фінансово, а й намагаємося зарадити у вирішенні різних приватних питань.

Завдяки членству нашої спілки в НАКСУ особисто я вперше побувала за кордоном на щорічній Всесвітній конференції кредитних спілок. Установи, що не входять до складу Асоціації, такої можливості не мають. Під час цього грандіозного світового форуму я відчула впевненість у собі і у тому, що завдяки нашій єдності і солідарності криза нам не загрожує.

Олена Маковій, Голова правління кредитної спілки «МОЯ РОДИНА»:

— Для нас цього непростого року, коли наша спілка проходить процедуру переліцензування, дуже важливим є те, що нас, у

числі інших шести номінантів, відзначив нагородою поважний журнал «Банкирь». Для кредитної спілки, яка отримала визнання поряд з банками, це особливо значуще, бо вона, працюючи у своєму сегменті ринку, виконує відповідальну місію допомоги людям у задоволенні їх фінансових потреб.

Наша кредитна спілка працює 7-й рік поспіль, і увесь цей час члени КС «МОЯ РОДИНА» довіряють свої заощадження, діляться радістю та проблемами, і завжди знаходять відгук і підтримку. Сподіваюсь, ця нагорода позитивно вплине на імідж нашої кредитної спілки, стане своєрідною пропагандою послуг КС.

Від імені правління кредитної спілки «МОЯ РОДИНА» хочу привітати всю кооперативну спільноту з наступаючим 2013 роком! Найголовнішим вважаю те, що у новий рік ми вступаємо з вірою та надією на краще.

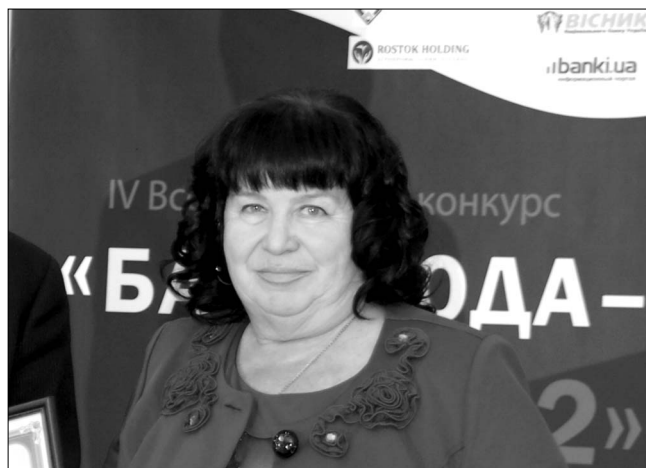
Оксана Булаєнко, Голова правління кредитної спілки «Господар»:

— Переможцями Всеукраїнського конкурсу такого рівня ми стали вперше. Дуже приємно отримувати нагороду разом із представниками провідних банківських установ, особливо тому, що наша кредитна спілка «Господар» невелика і працює в сільській місцевості. Ми докладасмо всіх зусиль, щоб надавати членам нашої кредитної спілки послуги на найвищому рівні.

Особливо хочу відзначити вкрай доброзичливе ставлення членів Оргкомітету конкурсу до номінантів. Чудова організація церемонії нагородження надовго залишиться у пам'яті, це стане одним з найяскравіших спогадів року, що минає.

Тетяна Головаш, Голова правління кредитної спілки «Наша справа»:

— У першу чергу я вдячна Національній асоціації, яка залучила нашу спілку до участі у цьому конкурсі. Для нас, як і для усіх інших переможців, ця відзнака означає повагу і довіру людей. Дуже шкода, що у вітчизняних ЗМІ тиражується інформація, яка не завжди правдива або ж стосується якогось певного прикрого випадку, що заважає працювати прозорим кредитним спілкам.

Ми вдячні організаторам конкурсу за визнання та високу оцінку роботи кредитної спілки «Наша справа». Ми поповнили перелік найкращих спілок України, і це додає нам позитиву і натхнення.

НАКСУ щиро вітає переможців і, користуючись нагородою, висловлює свою вдячність видавництву «КБД-Видав» та головному редактору журналу «Банкирь» Олегу Миколайовичу Капралову за проявлену ініціативу і проведення конкурсу на найвищому рівні.

ШИПИ І ТРОЯНДИ КРЕДИТНОЇ СПІЛКИ "ОЩАДНІСТЬ"

Перші роки становлення кредитних спілок були дуже складними. Шалена інфляція, скандали з трастовими компаніями та фінансовими пірамідами підривали довіру до нових фінансових установ. Саме в цей час була заснована кредитна спілка "Ощадність" у м. Кам'янці-Подільському Хмельницької області.

Установчі збори були проведені 22 червня 1997 року. А що було далі? Відсутність інформації, коштів, професійних кадрів, дилетантський підхід до роботи — така ситуація була типовою для початку діяльності більшості кредитних спілок в Україні. З такими проблемами зіткнувся і Анатолій Занюк — саме він взявся за створення кредитівки в місті над Смотричем. Необхідно було серед друзів, знайомих знайти людей, котрі погодились би взяти кредити під 96 % річних. Тож, після клопіткої підготовчої роботи перший кредит "Ощадність" видала викладачеві місцевого вузу Наталії Шкварській.

І завертілося, закрутилося... Поступово зростала кількість бажаючих взяти кредити, люди довіряли нам і свої кошти, укладаючи депозитні договори. Депозити брали на той час за курсом НБУ з прив'язкою до долара США.

А потім прийшов серпень 1998 року. Залучені кошти — в кредитах, а вкладники вимагають повернення своїх грошей. З кожним клієнтом доводилось індивідуально говорити, пояснювати ситуацію. Запевняли, що кошти повернемо за курсом, але без виплати відсотків. Приємно, що більшість вкладників поставилась до проблеми з розумінням. Всі бачили, що

навіть потужні банки не в змозі виплачувати бодай основних сум депозитів. Борсатись довелось довго. Але обіцяне вдалось виконати. Натомість отримали кредит довіри серед населення нашого краю.

Лише у другій половині 1999 року ситуація почала покращуватись. Починали все з чистого листка, хоч без прибутків, але і без боргів. До початку нового тисячоліття штат кредитної спілки "Ощадність" нараховував лише одного працівника. Згодом з'явився касир. Саме тоді спілка почала активно шукати свою нішу на фінансовому ринку і зосередила увагу на програмі "Товари на виплату". Це було правильним і своєчасним рішенням, оскільки саме така послуга залучила до спілки багатьох нових членів. І результат не забарився. "Ощадність" почала підводитись, ставати фінансовою установою, на яку все більше і більше звертали увагу. Прозорість, чесність, стабільність — ось три кити, на яких базується діяльність спілки.

В період створення і становлення кредитної спілки "Ощадність" велику роль відігра-

ла Канадська програма зміцнення кредитних спілок. Завдяки їй наша спілка отримала зразки необхідної документації, посібники. Багато корисної інформації ми почерпнули на семінарах, які організовувались за сприяння Канадської програми. Але найбільше позитивного досвіду вдалось набути під час стажування Голови правління КС «Ощадність» в Канаді. Тамешні кредитні спілки досягли неабиякого рівня розвитку, такого, про що нам лишалось лише мріяти. Півторамісячне перебування на заокеанській землі, спілкування з канадськими колегами укріпили велике бажання розвивати кредитний рух в Україні.

Повернувшись додому, Анатолій Занюк почав запроваджувати нововведення у своїй спілці. Це не можна назвати калькуванням, адже усі дії адаптувалися відповідно до українських умов. Таким чином, «Ощадність» за 2001 рік видала 1089 позичок, кількість членів зросла з 304 осіб до 1059, позичковий портфель збільшився з 88562 грн., до 310790 грн.

Прийнятні умови, старання персоналу, вдалий менеджмент допомагали зростанню популярності «Ощадності» серед населення

міста Кам'янця-Подільського та району. Досить вдалою і своєчасною виявилась програма «Товари на виплату».

Згодом сфера кредитування урізноманітнювалась. Членам «Ощадності» почали надаватися кредити для найрізноманітніших потреб: ремонт житла, навчання, лікування, придбання товарів домашнього вжитку, придбання с/г техніки, газифікація осель тощо. Так, у 2011–12 роках на території Кам'янець-Подільського району, де розташована наша спілка, активно велася газифікація сіл — близько чверті населених пунктів району отримали блакитний вогник в домівках. Тому природно, що великим попитом серед населення користувались кредити на проведення газу. Громадяни, які проживають в сільській місцевості і мають низький рівень офіційних доходів, мали можливість задовольнити фінансові потреби. Для цього спілкою проводилась методика оцінки кредитоспроможності за сприяння сільських рад, підвищувались вимоги щодо забезпеченості кредитів. Сума одного кредиту на газифікацію не перевищувала 20 тис. грн. Питома вага даного виду кредитування складає близько 15 % кредитного портфеля.

Про умови надання кредитів, відсоткові ставки по депозитах та про спілку взагалі регулярно подавалась інформація в місцевій пресі, по радіо. Виготовлялись рекламні флаєри, буклети, плакати, які розповсюджувались серед населення, в магазинах, маршрутках, ліфтах багатоповерхівок. Але найефективніше інформація про “Ощадність” поширювалась завдяки членам спілки, які скористались нашими послугами.

У своїй структурі “Ощадність” на сьогодні має такі підрозділи: центральний офіс, філія № 1 в Кам’янці-Подільському, Хмельницька філія, Ярмолинецька філія. Незабаром планується відкриття філії в районному центрі Дунаївці.

Зростає й колектив “Ощадності”. Нині це дружна сім’я, команда одностайців, які люблять свою справу, свою спілку; які уміють поєднувати якості бухгалтера, касира, юриста, кредитного інспектора з якостями психолога, педагога, оскільки робота з людьми, робота в колективі вимагає великого людського такту.

Колектив “Ощадності” за 15 років свого існування створив певні звичаї, традиції. Уміють разом трудитись – уміють разом відпочивати. Улюбленими стали спільні святкування Дня незалежності України, Дня кредитних спілок, Нового року тощо. Ми побували в різних куточках мальовничого Поділля, відвідали Хотинську фортецю, побували на екскурсії в Чернівцях, влаштували круїз на теплоході, милувались краєвидами Бакоти, мандрували гірськими стежками Карпат, захоплювались замками Закарпаття, блукали химерними вуличками Львова, відпочивали в “Сонячній долині” на Буковині.

Сьогодні, в умовах економічної кризи, “Ощадність” продовжує працювати стабільно. Виважено оцінивши ситуацію, збалансу-

вавши умови кредитування та відсоткові ставки на депозити, кредитна спілка повністю виконала і виконує свої зобов’язання перед вкладниками. В той час, коли країну охопила “доларова паніка”, кожен вкладник “Ощадності” при бажанні міг і може забрати свої гроші як після закінчення договору, так і при достроковому його розірванні.

КС “Ощадність” і надалі працюватиме для задоволення фінансових потреб своїх членів, житиме проблемами людей. Як кредитна установа ми покликані забезпечити фінансовий захист наших членів, а для цього ми повинні бути доступною і, головне, прозорою фінансовою установою, якій довіряють, з якою впевнено почуваються у сьогоднішньому і завтрашньому дні.

Дякуємо долі, що свого часу долучилися до кредитно-кооперативного руху, прагнемо і надалі дбати про розвиток цієї справи в Кам’янці-Подільському.

**Колектив кредитної спілки
«Ощадність», м. Кам’янець-Подільський**

ПЕРЕДНОВОРІЧНИЙ НАКАЗ З ПИТАНЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕРВИННОГО ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

Напередодні Нового року господині прикрашають себе і свої оселі, наводять лад і викидають усе старе й непотрібне. Цей додатковий клопіт створює новорічний настрій і здається, що всі негаразди залишаться у минулому, а все, що було світлого та доброго, перейде у майбутнє. У створенні новорічного настрою не залишається остеронь і фінмоніторинг.

Кредитним спілкам необхідно затвердити план навчання та підвищення кваліфікації працівників кредитної спілки на 2013 рік, разом із програмою навчання та підвищення кваліфікації працівників кредитної спілки на 2013 рік, а також план внутрішніх перевірок діяльності працівників кредитної спілки (відокремлених підрозділів), які забезпечують здійснення фінансових операцій, на предмет дотримання законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, виконання Правил та Програм на 2013 рік. І головне — тим, хто приймав Правила та Програми на строк до 31 грудня 2012 року, не забути викинути їх застарілу версію і затвердити нові.

Якщо затвердження планів та програм навчання і внутрішніх перевірок напередодні Нового року стало звичним для кредитних спілок, то повне оновлення Правил та Програм робиться більшістю з них вперше з моменту набуття чинності «Положенням про здійснення фінансового моніторингу фінансовими установами», затвердженого Розпорядженням Держфінпослуг від 5 серпня 2003 року № 25 у редакції Розпорядження Держфінпослуг від 24.02.2011 р. № 102. Тож варто пригадати, які зміни вносилися у Правила та Програми у 2012 році і

включити їх до нового тексту.

Якщо внесення змін до статті 209-1 Кримінального кодексу України, які набули чинності 18 лютого 2012 року, призвело до внесення змін до посадової інструкції відповідального працівника, додатку до посадових інструкцій інших працівників, які задіяні у проведенні фінансового моніторингу, та не зачепило Правил проведення фінансового моніторингу, то втрата чинності наказом Держфінмоніторингу України № 137 і набуття чинності з 7 травня 2012 року наказом Мінфіну від 02.04.2012 № 423 змусило кредитні спілки викласти розділ 13 Правил «Порядок вчинення дій щодо відстеження (моніторингу) фінансових операцій клієнта, операції якого стали об'єктом фінансового моніторингу, та надання зазначеної інформації Держфінмоніторингу України» у новій редакції. (Детально читайте у статті «Зміни у порядку надання інформації щодо відстеження (моніторингу) фінансових операцій» у «Бюлетені кредитних спілок України», №2(42) за березень-квітень 2012 року).

Аналогічно, скасування з 21 липня Наказу Міністерства внутрішніх справ України від 15.06.2006 р. № 600 і набуття чинності Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 13.04.2012 № 320 «Про затвердження Порядку оформлення і видачі паспорта громадянина України», вимагають від кредитних спілок внесення змін до розділу 27 Правил «Порядок направлення запитів до органів Виконавчої влади, правоохоронних органів, Національного банку України, юридичних осіб, які в установленому законодавством порядку інформують про результати розгляду такого запиту з метою виконання завдань, покладених на кредитну спілку Законом». Цей розділ може бути викладений у такій редакції:

**«27. ПОРЯДОК НАПРАВЛЕННЯ ЗАПИТІВ
ДО ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ,
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ,
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ,
ЮРИДИЧНИХ ОСІБ, ЯКІ В
УСТАНОВЛЕНОМУ ЗАКОНОДАВСТВОМ
ПОРЯДКУ ІНФОРМУЮТЬ ПРО
РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ ТАКОГО
ЗАПИТУ З МЕТОЮ ВИКОНАННЯ
ЗАВДАНЬ, ПОКЛАДЕНИХ НА КРЕДИТНУ
СПІЛКУ ЗАКОНОМ**

Під час направлення запитів до органів державної влади з метою виконання завдань, покладених на суб'єкта, слід керуватися нормами постанови Кабінету Міністрів України від 25.08.2010 № 746 «Про затвердження Порядку надання державними органами на запит суб'єкта первинного фінансового моніторингу інформації про ідентифікацію клієнта» та наказу Держфінмоніторингу від 27.08.2010 № 150 «Про затвердження Порядку формування та надання облікового ідентифікатора суб'єкта первинного фінансового моніторингу».

У разі виникнення сумнівів у достовірності чи повноті наданої інформації про ідентифікацію клієнта, передбаченої частинами одинадцятою і дванадцятою статті 9 Закону, відповідальний працівник кредитної спілки за поданням працівника, що здійснював ідентифікацію, вживає заходів для перевірки та уточнення такої інформації. При цьому він має право звернутися до Державної реєстраційної служби України, Державної податкової служби України та Міністерства внутрішніх справ України із запитом для отримання необхідної інформації.

Запит надсилається за підписом голови правління кредитної спілки за місцезнаходженням відповідних державних органів у письмовій формі, підписується головою правління кредитної спілки або особою, яка його заміщує, та скріплюється печаткою. Запит може надсилатися також в електронній формі. Формат електронної взаємодії та форма надання інформації визначаються Державною реєстраційною службою України, Державною податковою службою України та Міністерством внутрішніх справ Ук-

раїни відповідно до вимог законодавства щодо захисту інформації з обмеженим доступом.

У запиті зазначаються підстави для надання державними органами інформації про ідентифікацію клієнта, її перелік та мета використання такої інформації. До запиту додається довідка про присвоєння кредитній спілці облікового ідентифікатора. У разі необхідності отримання зазначеної довідки кредитна спілка подає до Держфінмоніторингу завірений підписом голови правління та печаткою лист-звернення довільної форми щодо видачі такої довідки, в якому обов'язково зазначається дата останньої подачі форми обліку (форма № 1-ФМ).

У запиті щодо ідентифікації фізичної особи - резидента обов'язково зазначаються ідентифікаційний номер, прізвище, ім'я та по батькові, дата народження та місце проживання фізичної особи.

Інформація, що надходить до кредитної спілки від державних органів про ідентифікацію клієнта, є інформацією з обмеженим доступом та використовується виключно з метою виконання вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму.

Відповідальний працівник веде реєстр запитів до державних органів, який повинен містити вихідні реквізити запиту, прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи або повне найменування юридичної особи, інформація про яких запитувалася, підстави для надсилення запиту та реквізити листа державного органу з інформацією, одержаною у відповідь на запит кредитної спілки.

Відповідальний працівник забезпечує зберігання та використання зазначеної інформації відповідно до вимог законодавства, а також запобігання несанкціонованому доступу до неї та її поширенню.

В Державній реєстраційній службі України наявна інформація, що стосується ідентифікації клієнта, яка міститься в Єдиному державному реєстрі юридичних та фізичних осіб – підприємців, а саме:

повне найменування юридичної особи,

ЄДРПОУ, місцезнаходження;

ідентифікаційний номер фізичної особи; найменування, місцезнаходження та ідентифікаційний код, якщо засновник – юридична особа;

прізвище, ім'я, по батькові фізичних осіб, які обираються (призначаються) до органу управління юридичної особи;

серія та номер свідоцтва про державну реєстрацію, дата видачі або заміни свідоцтва про державну реєстрацію тощо.

В органах державної податкової служби наявна інформація:

стосовно ідентифікації фізичних осіб (резидентів) - ідентифікаційний номер згідно з Державним реєстром фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів або інформація про відмову в одержанні ідентифікаційного номера;

стосовно ідентифікації фізичних осіб - підприємців (резидентів) - реквізити банку, в якому відкрито рахунок, і номер банківського рахунку (за наявності);

стосовно ідентифікації юридичних осіб (резидентів) - реквізити банку, в якому відкрито рахунок, і номер банківського рахунку.

В органах внутрішніх справ наявна інформація:

стосовно ідентифікації фізичних осіб та фізичних осіб - підприємців (резидентів) - прізвище, ім'я, по батькові, дата народження, серія та номер паспорта (або іншого документа, що посвідчує особу), дата видачі та орган, що його видав, місце проживання або місце перебування;

стосовно ідентифікації фізичних осіб (нерезидентів) - прізвище, ім'я, по батькові (за наявності), дата народження, серія та номер паспорта (або іншого документа, що посвідчує особу), дата видачі та орган, що його видав, відомості про місце проживання або місце тимчасового перебування фізичної особи в Україні.»

Внесення змін до правил проведення фінансового моніторингу повинно затверджуватися наказом. Нижче наведемо приклад такого наказу.

Кредитна спілка «_____»

м. _____

21.07.2012

НАКАЗ

3 питань організації первинного фінансового моніторингу

На виконання вимог Наказу Міністерства Внутрішніх Справ України від 13.04.2012 № 320, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 02 липня 2012 р. за № 1089/21401 «Про затвердження Порядку оформлення і видачі паспорта громадянина України»

НАКАЗУЮ:

1. Внести зміни до Правил проведення фінансового моніторингу на 2011-2012 р.р. шляхом викладення розділу 27 Правил в новій редакції – Додаток до даного Наказу.

2. Відповідальному працівнику забезпечити ознайомлення працівників, які задіяні у проведенні фінансового моніторингу, з правилами протягом трьох робочих днів.

3. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Голова правління

КС «_____»

ПІБ

3 наказом ознайомлені “_” ____ 201_ року

(посада) _____

(підпис) (прізвище відповідального працівника)

(посада) _____

(підпис)(прізвище особи, що тимчасово виконує обов'язки відповідального працівника)

Таким чином, протягом року Правила проведення фінансового моніторингу кредитної спілки були змінені двічі.

Нова редакція правил повинна включати вищезгадані розділи у новій редакції.

Крім того, у тексті Правил слова «Держфінпослуг» та «Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України» необхідно замінити на «комісія, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг».

Додатково, необхідно звернути увагу на те, що на даний момент право видавати та затверджувати нормативні-правові акти з питань, що належать до сфери діяльності Держфінмоніторингу України, надано Міністерству фінансів України. Отже, наразі відбувається заміна наказів Держфінмоніторингу України нормативними актами Міністерства. Правила містять посилання на чотири

накази Держфінмоніторингу України: №№ 126, 148, 150, 152.

При цьому, Наказ Мінфіну щодо визначення критеріїв ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму», яким скасовується наказ Держфінмоніторингу України від 03.08.2010 р. № 126 «Критерії ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму», був оприлюднений на сайті Мінфіну 10 жовтня і зараз відбувається його погодження з Державними органами, отже у першому кварталі 2013 року можна очікувати набуття чинності цим наказом. Накази Держфінмоніторингу України, наведені нижче, чекають на **перезатвердження** Мінфіном:

- **Наказ № 148** від 26.08.2010 р. «Про затвердження форм обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу, та Інструкція щодо їх заповнення».

- **Наказ № 150** від 27.08.2010 р. «Про затвердження Порядку формування та надання облікового ідентифікатора суб'єкта первинного фінансового моніторингу».

- **Наказ № 152** від 30.08.2010 р. «Про затвердження Порядку електронної взаємодії суб'єктів первинного фінансового моніторингу та Державного комітету фінансового моніторингу України».

Зважаючи на вищезазначене, а також враховуючи те, що на зміни чекає і «Положення про здійснення фінансового моніторингу фінансовими установами», затверджене Розпорядженням Держфінпослуг від 5 серпня 2003 року № 25 у редакції Розпорядження Держфінпослуг від 24.02.2011 р. №102, відповідальним працівникам кредитних спілок протягом 2013 року доведеться неодноразово виконувати свій обов'язок щодо постійного оновлення правил проведення фінансового моніторингу.

Отже, передноворічний наказ з питань організації первинного фінансового моніторингу може мати наступний вигляд:

Кредитна спілка «_____»

м. _____

29.12.2012

НАКАЗ

З питань організації первинного фінансового моніторингу

На виконання вимог пункту 2 Розпорядження Держфінпослуг України від 24.02.2011 р. № 102 «Про внесення змін до Положення про здійснення фінансового моніторингу фінансовими установами»

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити правила проведення фінансового моніторингу кредитною спілкою «_____» на 2013 – 2014 рр. (додається).

2. Затвердити програму проведення фінансового моніторингу кредитною спілкою «_____» на 2013 – 2014 рр. (додається).

3. Затвердити план навчання та підвищення кваліфікації працівників кредитної спілки на 2013 рік.

4. Затвердити програму навчання та підвищення кваліфікації працівників кредитної спілки на 2013 рік.

5. Затвердити план внутрішніх перевірок діяльності працівників кредитної спілки (відокремлених підрозділів), які забезпечують здійснення фінансових операцій, на предмет дотримання законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, виконання Правил та Програм на 2013 рік.

6. Відповідальному працівнику забезпечити ознайомлення працівників які задіяні у проведенні фінансового моніторингу з правилами та програмами протягом трьох робочих днів.

7. Відповідальному працівнику забезпечити виконання правил та програми проведення фінансового моніторингу.

Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Голова правління
КС «_____»

ПІБ

З наказом ознайомлені “_” ____ 201_ року
(посада) _____

(підпис) (прізвище відповідального працівника)

(посада) _____

(підпис)(прізвище особи, що тимчасово виконує
обов'язки відповідального працівника)

**Катерина КАЛУСТОВА, Директор
фінансового департаменту НАКСУ,
Віце-президент з питань саморегулювання**

НОВОЛІТТЯ: ТОЧКИ ВІДЛІКУ

У більшості давніх народів святкування Нового року збігалось з початком відродження природи і припадало, зазвичай, на березень. Усі язичницькі народи ознаменували його богослужбовими обрядами, урочистими приношеннями й забавами. Древні єгиптяни відзначали початок нового року святом відродження Осіріса. У Стародавній Греції народ і жерці, надягнувши маски, влаштовували на вулицях ходу з піснями й танцями, а жінки займалися ворожінням.

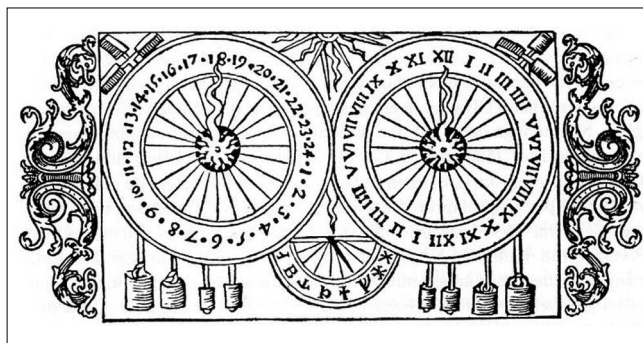
Месопотамія

На думку вчених, найдавнішою є традиція святкування Нового року в стародавній Месопотамії. Усі землеробські роботи починалися наприкінці березня, після того, як прибувала вода в Тигрі і Євфраті. Початок кліматичного сезону пов'язувався з перемогою світлого бога Мардука над силами руйнування й смерті.

Протягом 12 днів ця подія ознаменувалась ходами, карнавалами, маскарадами. В цей час заборонялося працювати, карати, вершити суди. Клинопис на одній із глиняних табличок розповідає, що це були дні «неприборканої волі, коли весь світовий порядок ставився догори дригом. Раб перетворювався на пана».

Стародавній Єгипет

Новий рік святкували під час розливу Нілу, коли сходила священна зірка Сіріус (із липня по вересень), і починався перший сезон давньоєгипетського року — «ахет». Розлив Нілу називався приходом Хапі — бога Верхнього і Нижнього Нілу. Це були святі часи для Єгипту, адже посуха ставила під загрозу саме існування землеробської держави. Тому зі сходом Сіріусу починався новий період життя стародавніх єгиптян, які на ту пору закінчували сівбу.

Підготовка до зустрічі Нового року починалася задовго до розливу. У храмових господарствах відгодовували жертвних биків і птахів, запасалися маслом і ароматичними смолами. Жерці розраховували день прибуття води, і напередодні призначеної дати народ збирався на березі й радо вітав вали, які йшли з півдня на північ. Попереду стояли жерці храмів, люди радісно зустрічали життєдайні води. У день розливу Нілу приносили жертви Хапі, до річки кидали сувої папірусу з написаним на них переліком дарів. Статуї бога Амона (з яким іноді ототожнювали Хапі), його дружини і сина ставили в човен. Човен плавав Нілом місяць. Це супроводжувалося співами, танцями та веселощами. Потім статуї вносили назад до храму.

При святкуванні Нового року в єгиптян існував звичай наповнювати спеціальний посуд «святою водою» з Нілу, що розливався, і вода якого в цей час вважалася чудодійною. Звільнені від робіт, єгиптяни відвідували своїх друзів і родичів, разом із ними вшановували пам'ять предків і славили богів.

Стародавній Рим

У древніх римлян рік складався з десяти місяців, маючи при цьому 304 дні, а зима не поділялася на місяці. Початком року вважався березень, що збігався з початком польових робіт. Порядок слідування місяців відбився на латинських назвах деяких місяців (напр. лат. September (вересень) — буквально — сьомий, лат. October (жовтень) — буквально — восьмий і т. д.). Імператор Ну-

ма Помпідій збільшив кількість місяців на два — Ianuarius (січень) та Februarius (лютий), названі на честь богів Януса та Феба. 153-го року до н. е. початок року було перенесено на 1 січня.

У 46 році до нашої ери римський імператор Юлій Цезар реформував календар, який згодом отримав назву юліанського, однак 1 січня залишилося початком року. У цей день Римляни приносили жертви Янусу й починали з нього великі заходи, вважаючи перший день року сприятливим. У цей день у Древньому Римі було прийнято відпускати на волю рабів.

Церковне новоліття у Візантії

За Візантійською традицією початком церковного року вважається 1 вересня. Свято новоліття було затверджено на Нікейському соборі та, за легендою, пов'язується з початком проповіді Ісуса Христа після Його Водохрещі й спокус від диявола в пустелі. У цей день Ісус Христос почав проповідь Царства Божого й уперше засвідчив виконання старозавітних пророцтв про пришес-

тя Месії (Сина Божого) і тим самим про кінець Старого й початок Нового Заповіту.

Вибір дати був пов'язаний із тим, що перша проповідь Христа відбулася, на думку візантійців, саме в перший день іудейського свята жнива, що святкували з 1 по 8 вересня.

Установлення цього свята, на думку істориків, було пов'язано зі згадкою про перемогу Костянтина Великого над Максентієм у 312 році, яка й заклала початок вільного сповідування та поширення християнства. Спочатку Костянтином I було встановлено дату новоліття 23 вересня — датою народження першого римського імператора Октавіана Августа, і лише в 462 році було перенесено на 1 вересня з практичних міркувань.

Новий рік у середньовічній Європі

У середньовічній Європі початок Нового Року приурочували до одного з церковних свят:

- до Різдва 25 грудня — у Франції з 753 по 987-й, у Великобританії та Німеччині до 13 століття, а також в Іспанії до 14 століття;

- до Благовіщення 25 березня — особливо популярний у Флоренції, Пізі, Кельні й Мюнстері;

- до Великодня — у Франції з 983 по 1563. Незручністю цієї системи, однак, було те, що Великдень — рухоме свято, і одна й та сама дата могла виникати двічі на рік, в разі чого їх розрізняли як «після великодня» та «до великодня»;

- до свята Обрізання Господнього, що припадав на 1 січня.

Давньоримська традиція святкування 1 березня зберігалась у Венеціанській республіці до 1797 року, а також тривалий час на Русі. Протягом 16-17 століть більшість країн Європи перейшли на сучасну традицію святкування 1 січня.

Новий рік на Русі

Як і у більшості давніх народів, початок Нового року на Русі асоціювався з початком весняного відродження природи. Найімовірніше, Новий рік святкували з появою но-

вого Місяця в перші весняні дні, найближчі до весняного рівнодення. При цьому рік міг мати як 12, так і 13 місяців. Свято отримало назву «Нове Літо».

Із прийняттям християнства на Русі було запроваджено Юліанський календар, а святкування Нового Року було встановлено на 1 березня, що за переказами відповідало даті творення світу.

Пізніше Новий рік було перенесено на 1 вересня відповідно до прийнятого Візантійською церквою, а літочислення велося від «Створення світу». Перенесення було узаконено московським митрополитом Феоносом, а остаточно постанову Московського собору вважати за початок як церковного, так і цивільного року, 1 вересня затвердив імператор Іоанн III. У цей рік церква відзначала 7000 років від «Сотворення світу», а очікування кінця світу набули широких масштабів.

У той же час на українських землях, що входили до складу Великого князівства Литовського, а пізніше — Речі Посполитої, з 1362 року початок Нового Року було встановлено на 1 січня і літочислення велося «від Різдва Христового». Ця система зустрічається в українських літописах того часу.

Новий час

У 1582 році папа Григорій XIII увів нову календарну систему, що одержала назву григоріанської або «новий стиль». Православна церква на Константинопольському соборі 1583 року, визнавши неточність юліанського календаря, однак, відмовилася переходити на григоріанський через те, що за новим стилем християнський Великдень іноді збігається з єврейським або наступає раніше, що заборонено «Апостольськими правилами». У той же час, протестантські країни перейшли на григоріанський календар лише у 18 столітті, таким чином, тривалий час Новий Рік у православних та протестантських країнах настав на 11 днів пізніше за католицький.

20 грудня 1700 року за указом царя Петра I Новий рік у Російській Імперії святкують, «...за прикладом усіх християнських народів...» 1 січня, причому, як і раніше, — за юліанським календарем. У XVIII столітті практично всі протестантські держави переходять на григоріанський стиль, натомість у Російській імперії до 1918 року зберігався юліанський, через що Новий рік на землях, що входили до її складу, не збігався з західноєвропейським.

У 1918 році декретом Раднаркому «...з метою встановлення в Росії однакового майже з усіма культурними народами рахування часу...» було прийнято перехід на Григоріанський календар, і Новий Рік знову почав збігатися з європейським. Натомість російська, а також Сербська та Єрусалимська православні церкви відмовились переходити на новий стиль, унаслідок чого усі нерухомі церковні свята, а також Новий рік святкується за старим стилем, у результаті чого утворився такий рідкісний історично-культурний феномен, як Старий Новий рік. Як додаткове свято, старий Новий рік і понині святкується в Росії, Україні, Білорусі, Сербії.

Матеріал підготовлений з використанням відкритих інтернет-джерел

РІЗДВО ХРИСТОВЕ

Різдво Христове належить до великих християнських, так званих дванадесятих свят, які церква визначає особливо урочисто. В Україні Різдво називають ще Колядою або Корочуном.

Історична наука вважає, що Різдво запозичено християнами з язических культів. У стародавніх релігіях відзначалося народження богів — давньоєгипетського Осіріса, давногрецького Діоніса, давньоіранського Мітри та ін. Дати цих свят припадали на кінець грудня — початок січня, в дні зимового сонцестояння, «повороту до весни».

У процесі свого становлення християнська церква поступово витісняла давні свята. Спочатку 6 січня було потрійним святом народження, хрещення й богоявлення Христа. У IV столітті 25 грудня стали відзначати народження, а 6 січня — хрещення та богоявлення. І лише наступного століття Різдво Христове міцно увійшло в життя християн. Розбіжність в святкуванні Різдва західними і східними церквами викликана тим, що вони користуються різними календарними системами. Православна церква святкує його 7 січня (25 грудня за старим стилем), а католицька церква — 25 грудня за новим стилем.

У X столітті християнство було запроваджено на Русі й відтоді свято Різдва Христового стало невід'ємною частиною нашої культури. Разом із вірою Христовою в Україні та за її межами набули поширення такі народні традиції, як колядування та щедркування. Коляда — це гімн Христу, оспівування його народження. У щедрівках славлять природу, закликають весну.

Першими оповісниками народження Христа у давнину були діти та підлітки, які обходили ватагою багаті й бідні оселі, співаючи колядки та щедрівки. І в кожній хаті світлішало, людям ставало легше на душі. Колядників чекали з нетерпінням і щедро віддячували їм яблуками, горіхами, бубликами. Вважалося, чим більше дітей завітає

до хати, тим щедрішим для її господарів буде Новий рік. Колядували, як правило, лише хлопчачі: дівчатка у різдвяних обрядах участі не брали, оскільки за давнім віруванням на великі свята першими мають з'являтися представники чоловічої статі.

Різдву, за церковним статутом, передував чотиритижневий піст. У цей час виконувалися всі хатні роботи: світлицю білили, прибирали розписами, вивішували найкращі рушники, розкладали килими. Покуття оздоблювали особливо урочисто й прикрашали запаленою свічкою чи лампадою. Тут ставили перший символ усіх трьох зимових свят — дідух (сніп з колосків жита чи пшениці, зібраних наприкінці жнив). Зерно з дідуха зберігали до весни, примішуючи потім до посівного, — для забезпечення багатого врожаю. З давніх-давен помітили: у який день приходить Різдво, у такий же день слід починати збір врожаю. Особливого значення надавали різдвяній погоді. По ній визначали майбутній врожай.

Переддень Різдва — Святвечір (або Багата кутя) починався з появою на небі першої зірки. У цей день піст був особливо суворим. Крім куті на столі обов'язково стояли 12 страв: грибні, ягідні, пиріжки з квасолею чи капустою, смажена риба, борщ з рибою і грибами та ін. Першою починали їсти кутю — найголовнішу обрядову їжу, неодмінний символ різдвяно-новорічних свят. Далі готували скупштовувати всіх страв, запиваючи їх узваром. Під час вечері батько виходив з ку-

тею на двір і кликав: «Морозе, морозе, йди до нас кутю їсти. Якщо не хочеш, то не йди. Не морозь ні ягнят, ні поросят, ні теляток». У такий спосіб задобрювали сили природи, щоб майбутній врожай був гарним. Кутю також кидали в криницю або річку, щоб не було посухи.

Посуд з-під пісних страв ретельно мили, оскільки наступна їжа вже мала бути скоромною. Починалося різдвяне розговіння. Неодмінними пригощаннями на святковому столі була свіжина: ковбаси, окорок, тушковане або смажене м'ясо, холодець, інші традиційні українські страви.

Завершивши обрядову трапезу, діти після спочинку розносили гостинці своїм родичам. Ті з нетерпінням чекали бажаних гостей. Нарешті з'їжджалася уся родина й сідала за святковий обід, який тривав допізна. Ніхто із присутніх не згадував сумних історій, бо це трапезування мало «очистити всіх од скверни і об'єднати злагодою та любов'ю».

Надвечір село знову оживало — починалося масове колядування. У різних регіонах воно проводилося по-різному: на Покутті колядували ще напередодні Різдва, на Лівобережжі — першого дня, а на Поділлі водили ватаги лише другого дня свят. Готувалися до цього заздалегідь: виготовляли колядницькі обладунки — восьмикутну зірку, маски Кози, Ведмедика. Різдвяні колядницькі гурти споряджали переважно парубки. Вони обирали отамана — хлопця, котрий вирізнявся спритністю, дотепністю і якого в селі поважали. Крім того, він мав уміти гарно починати пісню, зробити в ній вивід. Традиційний одяг колядницьких ватаг — білі та коричневі кошушки й свитки, чоботи власної роботи, хустки або віночки у дівчат. Святкові вата-

ги залежно від регіону різнилися своїм кількісним складом і обрядовими персонажами. Обходячи оселі, колядники піснями та відтворенням побутових сценок поздоровляли господарів та їхніх дітей, бажаючи всім щастя й здоров'я на многая літа. Відомі класичні колядки «Нова радість стала», «Ой, новина в нас, новина».

Особливо радісним було Різдво для дітей. Ватаги хлопчаків ходили по хатах з вертепом — маленьким ящиком, обклеєним кольоровим папером, де за допомогою ляльок, закріплених на осі, розігрувалися вистави, що складалися з двох частин. Одна частина була пов'язана з народженням Христа і біблійними персонажами; друга, світська, включала до свого сюжету життєві історії про Добро і Зло. У нас, особливо в Східній Україні, мистецтво вертепу поступово забувалося, бо, як і інші народні традиції, зазнавало гоніння. Але зараз воно відроджується.

Наступний за Різдвом день — свято Богородиці. Особливо шанували його жінки, оскільки воно пов'язано з Божою Матір'ю. Зазвичай у цей день відвідували жінок, які приймають роди, а також справляли обіди та панахиди по померлих.

Завершується друге тисячоліття від Різдва Христового. Зникли за цей час великі і могутні імперії, стародавні язичницькі вірування. Але вертеп (печера), де народився Христос, зберігся таким самим, як був у момент Божественного втілення. Знаменно те, що Віфлеємський храм Різдва над вертепом, споруджений у 330-му році, є нині єдиним в світі, де богослужіння здійснюється ось уже шістнадцять віків. Це найдавніша церква з усіх, що збереглися.

За матеріалами rada.kiev.ua

НОВОРІЧНІ ОБРЯДИ

Напередодні Нового року (за старим стилем 13 січня) в Україні відзначали Щедрий вечір. Цим самим завершувався період «Святих вечорів», який тривав з 6 до 12 січня, коли не годилося виконувати господарську роботу (окрім догляду за худобою). Протягом цього тижня люди влаштовували святкові застілля, ходили один до одного в гості й обов'язково співали колядки.

У день 13 січня українці починали готуватися до нового циклу різдвяно-новорічних свят. Господар ретельно прибирав все обійстя, вичищав і добре годував домашню живність, а господиня готувала все необхідне для Щедрої вечері: святкові страви і чистий одяг для родини. Люди вважали, що цього вечора з неба сходить Щедрий бог, оглядає все господарство і входить до хати. Там його зустрічають духи предків та дух-Ладо, які вже зі Святого вечора перебувають в оселі (в Рай-Дідухові, сіні та соломі). Побачити Щедрого бога може ще й домашня живність, яка в цю пору має здатність розповідати Богові про те, як господар її утримує та годує. Тоді як Святвечір був дякою за минулорічний урожай, то 13.01, встелена збіжжям та сіном долівка, мала символізувати Щедрому богові багаті хлібні ниви та луки, які від нього очікуватимуть в Новому році.

Щедру вечерю 13 січня готували переважно зі скромних страв: печеню, смажене м'ясо, ковбаси, млинці з салом, пироги, вареники з сиром. В деяких місцевостях України, як і на Святвечір, на стіл ставили теж 12 страв, варили другу щедру кутю, заправлену смальцем. На стіл ставили книші й калачі та запалювали одну або три свічки. Обов'язковим було приготування млинців, в ході якого господині примовляли: «Щоб усе так росло в Новому році, як млинці на дріжжах, та щоб сонце добре гріло ниви, як вогонь пече млинці». Із настанням сутінок вся родина одягала чисте вбрання, застеляла скатерки й рушники, обку-

рювала хату травою або ладаном і, прочитавши молитву, розпочинала Щедру кутю. Господар сідав за гіркою з пирогів, щоб його не було видно, й приказував: «Аби й надалі ви мене так не бачили» (тобто з-за миски з великою кількістю хлібної випічки, що символізувало достаток і щедрий урожай). Членам родини роздавали пиріжки, піднімали чарки за здоров'я близьких і рідних та бажали Царства небесного померлим (бо ще блукали тут душі покійних, які ставали охоронцями нив і полів, щоб сприяти урожаю та приплоду).

Того ж вечора господар, взявши сокиру, перевесла й кутю, обходив домашніх тварин, пасіку й сад, благословляючи своє господарство (обухом сокири тричі вдаряв по деревах і погрожував їх зрубати, якщо не будуть плодоносити).

Дівчата, як і на Андрія (13 грудня), збиралися в гурти й проводили різноманітні гадання й ворожіння (рахували внесені поліна чи прутики в тині, — якщо парне число, — то на одруження; кидали через хату чобіт, гасили в ополонці розпечену головошку дров і т.п.).

Цікавий обряд зафіксували на Гуцульщині, де Новорічна ніч вважається святом печі, яка цілий рік «працює», а в ніч на 14 січня вона йде до танцю і «віддається». І щоб печі було «зручно», її начисто вимазували, ніхто на неї не сідав і не лягав, а також в неї клали зерна «на весільний каравай» і для коня, щоб могла поїхати до міста.

Досвідчені господарі примічали погоду: морозно і сніжно — на здоров'я людей і худоби, на урожай хліба, а тепло й без снігу — навпаки. Зоряне небо — добре будуть нестись кури, вродять гриби й горох. Густий іній — добрі зернові й мед тощо.

В ніч під Новий рік господар або господиня в його шапці йшли до відкритого водоймища, тричі занурювали хліб та набирали в посудину води. Вдома той хліб прикладали до голови всіх домочадців «на здоров'я і велич», а у воду вкидали срібні монети, а на ранок вмивалися нею «на багатство».

Цей день також називали Меланки або Маланки (за християнським календарем Меланії — знатної римлянки V ст., яка будувала церкви, а згодом стала черницею й молитвами творила чудеса.) Етнологи твердять, що Маланка — найдавніше українське свято, яке має глибоке прадавнє коріння і сягає ще кам'яного віку (неоліту). Бо на західноукраїнських землях Маланка супроводжувалась цікавим театралізованим дійством. Ватаги молоді ділилися на військових персонажів («старжу») та звіроподібних («диганію»). Відповідні маски виготовлялися вдома і передавалися у спадок. Очолювали містерію Маланки лідери — «калфи», а кульмінацією була боротьба «ведмедів» — найсильніших хлопців кожного кутка села. «Маланкою» був, як правило, переодягнений дівчиною хлопець. Зазначені персонажі, а серед них були ще й «звізда», «коза», «дід», «циган», музики, міхоноша (всі — нежонаті парубки) творили так званий «живий вертеп» і обходили зі щедрівками кожну оселю, бажаючи господарям всіляких гараздів: «Щедрий вечір, добрий вечір добрим людям на здоров'я». Щедрівки, на відміну від колядок, були переважно світськими піснеспівами:

Щедрик, щедрик, щедрівочка,
Прилетіла ластівочка.

Стала собі щебетати,
Господаря викликати:
- Вийди, вийди, господарю,
Подивися на кошару.
Там овечки покотились,
І ягнички народились.
В тебе товар весь хороший,
Будеш мати мірку грошей.
Хоч не гроші, то полова...
В тебе жінка чорноброва.

Загалом, обрядодії Щедрого вечора присвячувалися сонцю, а Коляда, яка тривала 12 днів (з 7 по 19 січня) була цілісною обрядовою системою й іменувалася Святом народження сонця. Вважалося, що на Щедрий вечір «Щедрий Бог» — Сонце сходить до українських осель, і щоб сприяти цьому, а, значить, добробуту й щедрості, провадилася вказана містерія свята. Саме сезонність пір природи та аграрної діяльності людей проявлялась в ритуальному пісні-танці «кози», яку водив «дід». Символи «умирання» і «воскресіння» проявлялись в тому, що «коза» падала, завмирала, а потім оживала, танцювала й вибрикувала.

З новорічними вечором та ніччю українці здавна пов'язували чимало чудесних переказів і легенд. Вважалося, що в зоряну ніч місяць радиться із зірками та сонцем, а останнє розподіляє між зорями душі новонароджених дітей. Особливо слід було бути обережними поза домом, бо до третіх півнів духи води, лісу, гори та яру влаштовують гуляння і можуть зашкодити необачним подорожнім. Відьми в цю пору літають на місяць, щоб прогнати туди старий рік, а потерчата можуть переслідувати своїх бабок-пупорізків (тому останні мають при собі різочки). Перед світанком, кажуть, можна побачити, як світяться-горять зачаровані гроші та сховані скарби, а дух-Ладо й інші духи дому радяться перед «дорогою», бо вдосвіта вони відлетять на небо разом із димом спаленого Дідуха.

Тісно пов'язані із такими уявленнями були новорічні щедрування-побажання та гадання-чаклування. В ході останніх люди бажали побачити свою долю в Новому році та «запрограмувати» щастя, достаток і здоров'я. Зокрема, гадали за тінями, на квасолі або макові. Чаклували

на багатство (наклавши гору пирогів на столі) та те, щоб піч добре гріла, варила й пекла. Проводили очищувальні обряди, коли близько опівночі, «накривши» у сусідів соломи, палок, дощок, розкладали на вулиці чи кутку села вогнище і стрибали через нього.

Зустрівши Новий рік, після опівночі господар збирав розтрушене по підлозі сіно та соломі і зв'язував у три в'язки. Одну клав у стодолі, а дві інші — в саду (в деяких регіонах виносили на спільне багаття на вулицю). До вогнища, розкладеного із третьої в'язки в саду, виносили також сміття після першого (від Святвечора) підметення хати. Запалювали багаття вдосвіта і намагалися, щоб дим від нього обкурив дерева. Із димом на небо відлітав, вважали, і Щедрий бог. Одночасно господар обходив сад і тричі «Погрожував» зрубати яблуню чи вишню у випадку незначного урожаю: «Як не буде у тебе стільки яблук, як на небі зірок, то зрубай!» Опісля цього сіном і соломі із другої в'язки обв'язував фруктові дерева.

Загалом у новорічну ніч годилося спати. Люди перш за все намагалися виголосити свої молитви-побажання до Бога, бо вважали, що в цей час «отверсті» небеса і їх голос почують на Небі. А з іншого боку, слід було вживати захисних обрядів, щоб знешкодити вплив злих сил, які особливо активізуються під Новий рік.

Одразу по опівночі багато людей виходило на вулицю слухати, як Новий рік змагається із Старим і врешті решт проганяє останнього, а за ним і всі біди й нещастя. А в деяких західних регіонах України сусіди забавлялися тим, що «крали» якусь живність чи реманент, а потім за неї вимагали у хазяїна магарич.

Старий новий рік

14 січня відзначався Новий рік (так званий «старий» або церковний). Християни в цей день вшановували найменування Христа іменем Ісус (що слід було робити на 8-й день від народження дитини) та Св. Василя Великого архієпископа Кесарії Каппадокійської (IV ст.), якого вважали покровителем землеробства. Тому основною обрядодією цього дня було засівання осель українців збіжжям із відповідними примовляннями.

З самого ранку хлопці (дівчата засівати не ходили) набирали в рукавички і кишені зерна (жито, пшеницю, овес) і, дочекавшись закінчення ранкової церковної відправи, починали засівати. Спочатку власну домівку, потім у хрещених батьків, родичів, знайомих і сусідів: «Ой роди, Боже, жито—пшеницю, всяку пашницю! Добридень! Будьте здорові. З Новим роком та Василем!... На щастя, на здоров'я, на Новий рік!». Господар щедро винагороджував (особливо перших) засівальників гостинцями й грішми. Ходили інколи і цілі ватаги з козою та вертепом. Годилося також в цей день віншувати Василів. А загалом, це свято проводили благоговійно з церковними або домашніми молитвами.

Богослужіння в церкві 14 січня були присвячені святам обрізання і найменування Господнього. Перше з них було священнодійством ще старозавітної церкви і являло собою прообраз пізнішого таїнства хрещення. Проводилось воно на восьмий день після народження хлопчика. Свято найменування новонародженого Богомладенця іменем Ісус було пов'язане із законом, згідно з яким на восьмий день після народження дитини їй давали ім'я. Саме ім'я Ісуса Христа було сповіщено Пресвятій Богородиці Архангелом Гавриїлом ще до народження Сина Божого.

Також в день «старого» Нового року Церква відзначає пам'ять Святителя Василя Великого, архієпископа Кесарії Каппадокійської. За свої духовні подвиги він отримав дар зіцлення і молитвою вилікував багатьох важкохворих. Піклувався про бідних і немічних, яким влаштував спеціальний притулок, названий Василядою.

Люди вважали, що на Новий рік до оселі приходить Доля людини і поселяється в якійсь тварині чи речі, а тому пильно стежили, щоб «злий» не зашкодив цій Долі. Тому й щедро викупляли те, що «пропало» та нічого нікому не давали чи позичали (окрім вертепу та посівальників). Всі намагалися бути радісними, веселими і добродушними. Уникали на Новорічне свято сварок і намагались помиритись із всіма сусідами, адже, як зустрінеш Новий рік, так і проживеш.

А.О. Гурбик, к.і.н., ст. науковий співробітник Інституту історії України НАН України, відкриті інтернет-джерела

ЯК ОДНА СПІЛКА ДО ПЕРЕЛІЦЕНЗУВАННЯ ГОТУВАЛАСЯ

Була собі одна спілка... Не велика, не маленька, а так собі, середнька. Не воювала, не жебракувала, а просто працювала. І були в неї кредити, і вклади були на депозитні рахунки від членів, і капітал, звісно, був. Отак собі потроху та спілка робила, але настав час, коли термін дії ліцензії на залучення внесків (вкладів) на депозитні рахунки вже підійшов до тої межі, що почала отримувати «листи щастя» від різних ушлих фірмочок, які в один голос віщували: «Якщо хочете отримати ліцензію, звертайтеся до нас, і саме ми вам те влаштуємо!»

Спочатку спілка навіть уваги на ті листи не звертала. Ну пишуть собі люди – і нехай пишуть. А згодом почала потроху нервувати: «Як це так? Працюю аж з минулого сторіччя, нібито все в мене добре, і до закінчення терміну дії ліцензії ще три місяці, а ці «добродії» ніяк не вгамуються, пишуть листи і пишуть. Чого б це?». Запитала у одних, запитала у других. Люди кажуть: «Ліцензії отримати складно, правильний пакет потрібний. Треба поквалитися».

Тоді спостережна рада спілки, наслуковавшись тих розповідей, каже бухгалтерці: «Збирай пакет, будемо подавати документи на ліцензію». Бухгалтерка зайшла на сайт тої комісії, що раніше Державною була, а нині стала НАЦІОНАЛЬНОЮ, і остовпіла: «Лишенько! Все змінилося». Якщо раніше до Держфінпослуг треба було подати звітні дані, то відтепер — фінансову звітність, яку навіть Податкова не бере. Та ще й аудиторський висновок додати, і не копію, а оригінал.

Бухгалтерка стрімголов до аудитора:

— Дайте, будь-ласка, висновок!

— Записуйтесь на аудит!

— Та ні, мені не новий, мені за минулий рік для Нацкомфінпослуг.

— Знову за рибу гроші! А хіба Ви його не відправили?

— Як не відправила? Відправила, а вони ще один хочуть!

— Навіщо?

— Для ліцензії. Дайте ще один екземпляр!

— Я все, що мав дати, віддав Вам. А якщо Ви на ліцензію документи будете щомісяця подавати, я вам щомісяця оригінал висновку даватиму? Мій час

— ваші гроші. Платить

— отримаєте!

Що поробиш?

Погодилась. Поки висновок готувався, пішла бухгалтерка інші документи до купи збирати. А справа то нелегка: треба статут з усіма змінами і протоколами загальних зборів, які ці зміни приймали. Але що воно тут мається на увазі? Якщо статут прийнятий у новій редакції, то до нього один протокол потрібен чи, даруйте, від самого народження кредитної спілки? А раптом ще реєстр учасників зборів знадобиться? І які такі електронні форми, «неподання яких у форматі, визначеному Нацкомфінпослуг, є підставою для залишення документів без розгляду», коли в жодному пункті Ліцумов немає жодної вимоги щодо надання електронних форм документів.

Примчала бухгалтерка до Голови правління і з порога репетує: «Пане Голово! Робіть, що хоче — хоч звільняйте, хоч у відпустку відправляйте, але не второпаю я нічого у тих нових вимогах! Раніше хоч більш-менш зрозуміло було — пакет один, щось додавали, щось вилучали, але ж бодай якась логіка була. А тепер? На дідька їм той фінансовий звіт здався: у ньому півтори цифри у тисячах гривень, з яких геть незрозуміло, що до чого, жива установа чи ні? І нащо їм наші Статуту з протоколами? І що за електронні форми у їхньому форматі, якщо їхня КІСа приймає лише звітні дані? Ще й аудитор за додатковий оригінал висновку плату вимагає».

Послухав Голова про той перелік і каже: «Не турбуйтеся і марно сил не витрачайте. Те, що Ви на сайті побачили, — це не істина, а лише мрії. Розумієте, діти — вони завжди до солоденького тягнуться. Отак і ця

Національна комісія. Вона ще

тільки-но працювати

почала, от і тягне її

на ліцензування.

Треба почекати..

Вона або сама

отямиться, або як

з попередниками

станеться... А ми поки

що на капіталі перечасу-

ємо».

Марічка Зозуля

